

АГЕНЦИЈА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ КОРУПЦИЈЕ
Сектор за истраживање и аналитику

**ПЕРЦЕПЦИЈА СТУДЕНАТА УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ
О СТАЊУ КОРУПЦИЈЕ НА УНИВЕРЗИТЕТУ**
(Извештај о истраживању)

Новембар – децембар 2022. године
Београд

САДРЖАЈ

УВОД.....	3
1. Уводне напомене	3
2. Циљ истраживања.....	3
3. Неке појмовне напомене	4
4. Реализација и ток истраживања	5
ПОДАЦИ О СПРОВЕДЕНОМ ИСТРАЖИВАЊУ	6
1. Структура узорка	6
1.1. Структура узорка према узрасту анкетираних студенткиња и студената.....	6
1.2. Структура узорка према полу анкетираних	7
1.3. Структура узорка према укупним месечним примањима домаћинстава из којих потичу анкетирани студенткиње и студенти	7
1.4. Структура узорка према начину финансирања студија	8
1.5. Структура узорка према години студирања.....	8
2. Резултати истраживања	9
2.1. Подаци о перцепцији присутности корупције и дискриминације на факултетима, односно Универзитету	9
2.2. Одговори везани за лична искуства анкетираних с корупцијом.....	13
2.3. Одговори везани за реакцију анкетираних на корупцију	20
2.4. Перцепција улоге Универзитета и факултета студирања у суочавању са корупцијом и њеним сузбијањем	24
КОМЕНТАРИ НА АНКЕТУ	33
ЗАКЉУЧАК.....	39
1. Резултати истраживања	39
1.1. Подаци о перцепцији присутности корупције и дискриминације на факултетима, односно Универзитету	39
1.2. Лична искуства анкетираних с корупцијом	40
1.3. Одговори везани за реакцију анкетираних на корупцију	42
1.4. Перцепција улоге Универзитета и факултета студирања у суочавању са корупцијом и њеним сузбијањем	43
2. Препоруке.....	50

УВОД

Поред осталих надлежности које су установљене Законом о спречавању корупције („Службени гласник РС”, бр. 35 од 21. маја 2019, 88 од 13. децембра 2019, 11 од 12. фебруара 2021 - Аутентично тумачење, 94 од 27. септембра 2021 и 14 од 7. фебруара 2022), Агенција за спречавање корупције (у даљем тексту: Агенција) надлежна је и да истражује стање корупције, анализира ризике од корупције и сачињава извештаје са препорукама ради отклањања ризика од корупције. С обзиром на наведену надлежност, на основу Годишњег плана истраживања и анализа Сектора за истраживање и аналитику Агенције за спречавање корупције за 2022. годину, Агенција је у периоду октобар-новембар 2022. године спровела истраживање:

ПЕРЦЕПЦИЈА СТУДЕНАТА УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ О СТАЊУ КОРУПЦИЈЕ НА УНИВЕРЗИТЕТУ

Наведено истраживање реализовано је преко Сектора за истраживање и аналитику као непосредног реализатора истраживања, уз саветодавну подршку Института друштвених наука у Београду (у даљем тексту: Институт), са којим је Агенција закључила Споразум о научно-стручној сарадњи у области истраживања корупције и борбе против корупције.

1. Уводне напомене

На основу досадашње праксе Агенције¹, као и на основу досадашњих истраживања корупције која су спроведена у Републици Србији, као једна од неуралгичних тачака коруптивног милеа у Републици запажена је област образовања и, посебно, област високог образовања. Та чињеница била је основни разлог за доношење одлуке о спровођењу предметног истраживања.

Истраживање је спроведено међу студентима пет факултета Универзитета у Нишу (Електронски факултет, Медицински факултет, Правни факултет, Природно-математички факултет и Филозофски факултет), узимајући у обзир потребу да буду заступљени факултети свих научних поља на Универзитету: поља друштвено-хуманистичких наука, поља медицинских наука, поља техничко-технолошких наука и поља природно-математичких наука.

2. Циљ истраживања

Основни циљ истраживања био је да се одреди степен упознатости студената Универзитета у Нишу са феноменом корупције уопште, степен и обухват њихове перцепције о постојању корупције на том универзитету и конкретна запажања студената о могућим правцима и аспектима перманентног деловања ради спречавања корупције у високом образовању.

Даљи циљ предметног истраживања је свеобухватно сагледавање, на основу личних искустава анкетираних студената, свих аспеката и облика корупције који се јављају на Универзитету у Нишу.

Дугорочно, истраживање има за циљ да сагледа стање у вези са факторима ризика од корупције на Универзитету у Нишу, како би се кораци у превенцији корупције не само на

¹ Агенција је установљена Законом о Агенцији за борбу против корупције („Службени гласник РС“, бр. 97 од 27. октобра 2008. године) и од свог оснивања 1. јануара 2010. до 31. августа 2020. године радила је под називом Агенција за борбу против корупције.

Универзитету у Нишу, него и на другим високошколским установама у Републици правилно усмерили ка смањењу постојећих фактора ризика, те ка јачању интегритета запослених и студената Универзитета као важног заштитног фактора у даљем спречавању корупције у високом образовању.

Истраживање је, такође, имало за циљ да се прецизира положај и значај Агенције у процесу превенирања корупције у високом образовању као сегменту јавног живота у Србији.

3. Неке појмовне напомене

Приликом састављања обавештења о намери спровођења наведеног истраживања, као и приликом састављања самог упитника, употребљене су законске дефиниције појединих појмова који су коришћени у упитнику, и то:

- **корупција** - однос који настаје коришћењем службеног или друштвеног положаја или утицаја ради стицања недозвољене користи за себе или другога (према члану 2. тачка 1) Закона);
- **мито** - награда, поклон или каква друга корист која се непосредно или посредно прима или тражи за себе или друго лице ради извршења неке услуге, предузимања неке радње или одустајања од неке радње ради стицања користи или отклањања штете од даваоца мита, односно, поклон или друга корист дата службеном лицу да у оквиру свог службеног овлашћења или у вези са својим службеним овлашћењем изврши или не изврши службену радњу (према чл. 156, 367. и 368. Кривичног законика²);
- **дискриминација** - свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, које се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, роду, родном идентитету, сексуалној оријентацији, полним карактеристикама, нивоу прихода, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима (према чл. 2. Закона о забрани дискриминације³).

² Према члановима 156, 367. и 368. Кривичног законика („Службени гласник РС”, бр. 85 од 6. октобра 2005, 88 од 14. октобра 2005 - исправка, 107 од 2. децембра 2005 - исправка, 72 од 3. септембра 2009, 111 од 29. децембра 2009, 121 од 24. децембра 2012, 104 од 27. новембра 2013, 108 од 10. октобра 2014, 94 од 24. новембра 2016, 35 од 21. маја 2019). Чланови 367. и 368. односе се на кривична дела давање и примање мита, која постоје када се поклон или корист даје службеном лицу ради његовог поступања или непоступања у оквиру службеног овлашћења или у вези са службеним овлашћењем, односно да би извршило службену радњу коју не би смело да изврши, да не би извршило службену радњу коју би морало да изврши, да би извршило службену радњу коју би морало да изврши, да не би извршило службену радњу коју не би смело да изврши или због тога што је већ извршило или није извршило службену радњу, а члан 156. на кривично дело давање и примање мита у вези са гласањем, које постоји када неко лице другоме нуди, даје или обећа, односно захтева или прими награду, поклон или какву другу корист да на изборима или референдуму гласа или не гласа или да гласа у корист или против одређеног лица односно предлога.

³ „Службени гласник РС”, бр. 22/2009 и 52/2021.

4. Реализација и ток истраживања

Истраживање је спроведено на основу Плана истраживања за 2022. годину⁴, којим су означени циљеви истраживања, начин обављања истраживања, етапе и рокови истраживања, анализа и извештај о обављеном истраживању.

Истраживање је, на основу плана истраживања, реализовано у октобру и новембру 2022. године, у сарадњи реализатора (Агенција за спречавање корупције, Сектор за истраживање и аналитику) са управама наведених факултета Универзитета у Нишу, и уз саветодавну подршку Института. Истраживање је спроведено путем електронске анкете.

Пре спровођења анкете, са управама наведених факултета одржани су иницијални *zoom* састанци, након чега су им упућени дописи са предлогом за сарадњу, које су прихватиле управе свих факултета. Управама тих факултета упућено је и писмо Агенције о намерама за спровођење анкетирања и коришћење резултата истраживања, ради прослеђивања студентима пре спровођења анкете. У наведеном писму, студенткиње и студенти се позивају и мотивишу да узму учешће у истраживању, обавештавају се да се анкета попуњава он-лајн путем, а посебно се наводи да је анкета анонимна.

Након што су све управе означених факултета прихватиле предлог за сарадњу, приступљено је даљем оперативном договору са овлашћеним представницима факултета о наредним корацима у спровођењу истраживања.

Анкетирање је спроведено у периоду од 24. октобра до 02. новембра 2022. године. Узорак је формиран међу студентима основних, интегрисаних и мастер студија. Узорак није обухватио студенте докторских студија. Како се са спровођењем истраживања отпочело крајем октобра 2022. године, док је још трајао упис студената на опсервиране факултете, није било могуће утврдити коначан број студената који су уписали школску 2022/2023. годину, већ су коришћени подаци о броју до тада уписаних студената, са пројектованим бројем студената првих година основних и мастер студија, које податке је Агенцији доставио ректор Универзитета у Нишу 21. октобра 2022. године, као и управе опсервираних факултета. Према подацима које су у октобру Агенцији доставили Универзитет и опсервирани факултети, укупан број студената на Универзитету (без студената докторских студија) је 22.146, а на наведеним факултетима укупно 12.306. Применом стандардног статистичког алата за израчунавање репрезентативног узорка, дошло се до броја од укупно 378 студенткиња и студената које је потребно анкетирати на пет изабраних факултета. На основу договора са овлашћеним лицима са факултета, на студентске портале свих пет факултета постављен је линк путем ког су студенткиње и студенти могли да приступе он-лајн анкети и одговоре на постављена питања. Анкета је била анонимна, што подразумева заштиту података о личности анкетираних, за коју намену су претходно, у сарадњи са управама обезбеђени сви техничко-информатички предуслови.

Упитник је обухватио три групе питања: питања о социодемографским подацима анкетираних лица (узраст, пол, имовински статус, године студија), питања о информисаности о проблему, као и питања о ставовима у вези са проблемом корупције. У оквиру упитника задата су и питања о могућем учешћу самих студената у коруптивним радњама.

⁴ Годишњи план истраживања и анализа сачињен је у Сектору за истраживање и аналитику, и одобрен од стране директора Агенције.

ПОДАЦИ О СПРОВЕДЕНОМ ИСТРАЖИВАЊУ

Планом истраживања, на основу примљених података, било је одређено да анкетирање буде спроведено на узорку од 378 студенткиња и студената основних, интегрисаних и мастер студија свих пет опсервираних факултета. Узорак је дефинисан на основу података о укупном броју активних студената основних, интегрисаних и мастер студија на пет изабраних факултета Универзитета у Нишу (12.306), које је реализатор истраживања добио од управа факултета, чиме је обезбеђена репрезентативност узорка.

С обзиром на отвореност анкете, пошто је у договору са управама факултета он-лајн анкета учињена доступном свим студентима основних, интегрисаних и мастер студија изабраних факултета – у поступку анкетирања прибављено је укупно 1229 одговора, што је повећало репрезентативност узорка.

1. Структура узорка

Структура узорка дефинисана је с обзиром на:

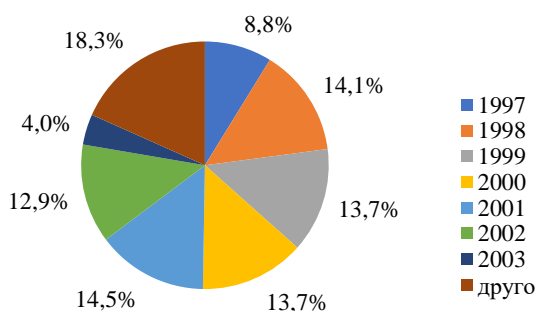
- узраст анкетираних студенткиња и студената;
- пол анкетираних;
- укупна месечна примања домаћинства из којих потичу анкетиране студенткиње и студенти;
- начин финансирања студија;
- годину студирања.

1.1. Структура узорка према узрасту анкетираних студенткиња и студената

Дистрибуција анкетираних студената и студенткиња према узрасту, урађена је у истраживању на следећи начин (графикон 1):

- рођени 2003. године – 49 (4,0%) студенткиња и студената који су попунили упитник;
- рођени 2002. године – 159 (12,9%) студенткиња и студената који су попунили упитник;
- рођени 2001. године – 178 (14,5%) студенткиња и студената који су попунили упитник;
- рођени 2000. године – 168 (13,7%) студенткиња и студената који су попунили упитник;
- рођени 1999. године – 168 (13,7%) студенткиња и студената који су попунили упитник;
- рођени 1998. године – 174 (14,1%) студенткиња и студената који су попунили упитник;
- рођени 1997. године – 108 (8,8%) студенткиња и студената који су попунили упитник;
- остали узрасти (1996 до 1985 и старији) – укупно 225 (18,3%) студенткиња и студената који су попунили упитник.

Графикон 1 Структура анкетираних студената према узрасту

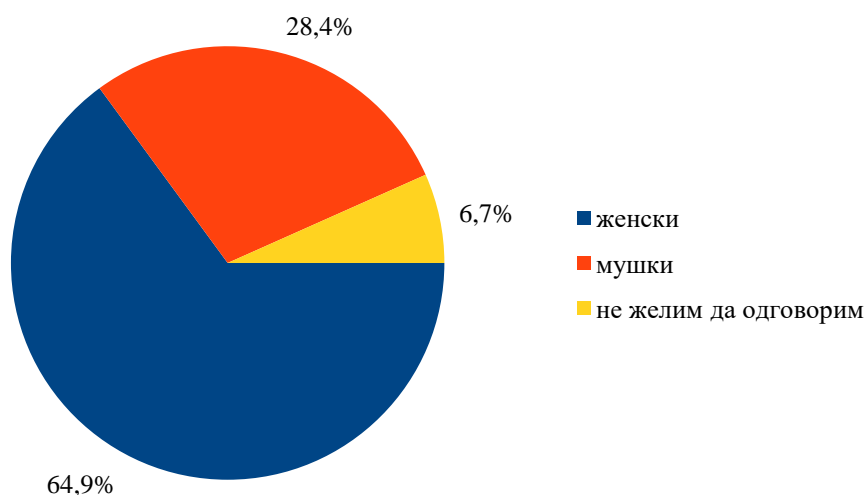

1.2. Структура узорка према полу анкетираних

Дистрибуција према полу извршена је на следећи начин (графикон 2):

- 798 (64,9%) анкетираних је женског пола;
- 349 (28,4%) анкетираних је мушког пола;
- 82 (6,7%) анкетираних изјаснило се да не жели да одговори на питање о својој полној припадности.

Графикон 2 Структура анкетираних студената према полу

1.3. Структура узорка према укупним месечним примањима домаћинстава из којих потичу анкетирани студенткиње и студенти

На питање о укупним просечним примањима домаћинства из којег потичу анкетирани студенти, односно студенткиње, дато је укупно **1159** одговора, што значи да је одговорило укупно 94,3 % узорка. У односу на укупна просечна месечна примања домаћинства из којих потичу анкетирани студенткиње и студенти, дистрибуција одговора одређена је на следећи начин:

<i>Висина прихода</i>	<i>Процент</i>
0,00 – 19.999,99 динара	8,3% оних који су одговорили (96 одг.)
20.000,00 – 39.999,99 динара	10,1% оних који су одговорили (117 одг.)
40.000,00 – 49.999,99 динара	7,7% оних који су одговорили (89 одг.)
50.000,00 – 59.999,99 динара	6,3% оних који су одговорили (73 одг.)
60.000,00 – 69.999,99 динара	5,8% оних који су одговорили (67 одг.)
70.000,00 – 79.999,99 динара	6,5% оних који су одговорили (75 одг.)
80.000,00 – 89.999,99 динара	4,8% оних који су одговорили (56 одг.)
90.000,00 – 99.999,99 динара	6,9% оних који су одговорили (80 одг.)
100.000,00 – 149.999,99 динара	6,9% оних који су одговорили (80 одг.)
150.000,00 динара и више	6,3% оних који су одговорили (73 одг.)
Не жели да одговори на питање	30,4% оних који су приступили одговарању (353 одг.)

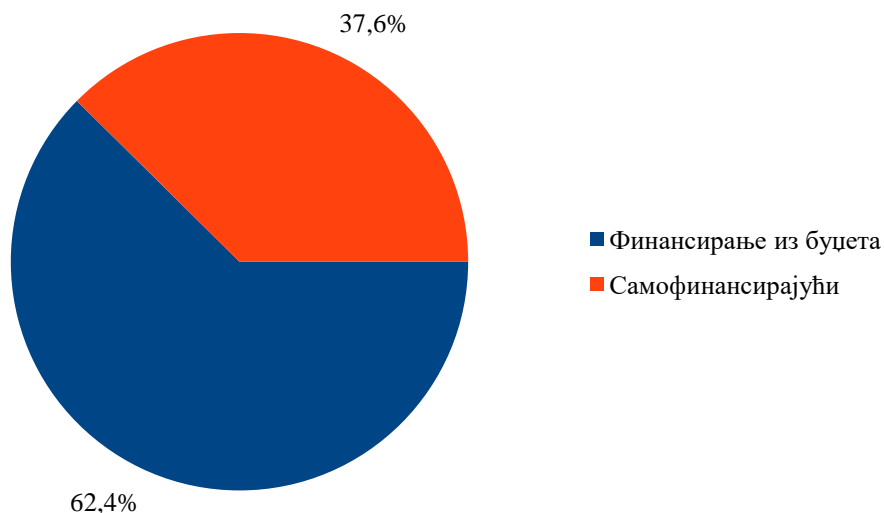
Табела 1 Укупна месечна примања домаћинства из којих потичу анкетирани студенти

1.4. Структура узорка према начину финансирања студија

На питање о начину финансирања студија, дато је 1229 одговора. Од тог броја:

- 62,4% (767) студената и студенткиња је одговорило да се финансирају из буџета;
- 37,6% (462) студената и студенткиња је одговорило да се самофинансирају.

Графикон 3 Структура студената према начину финансирања студија

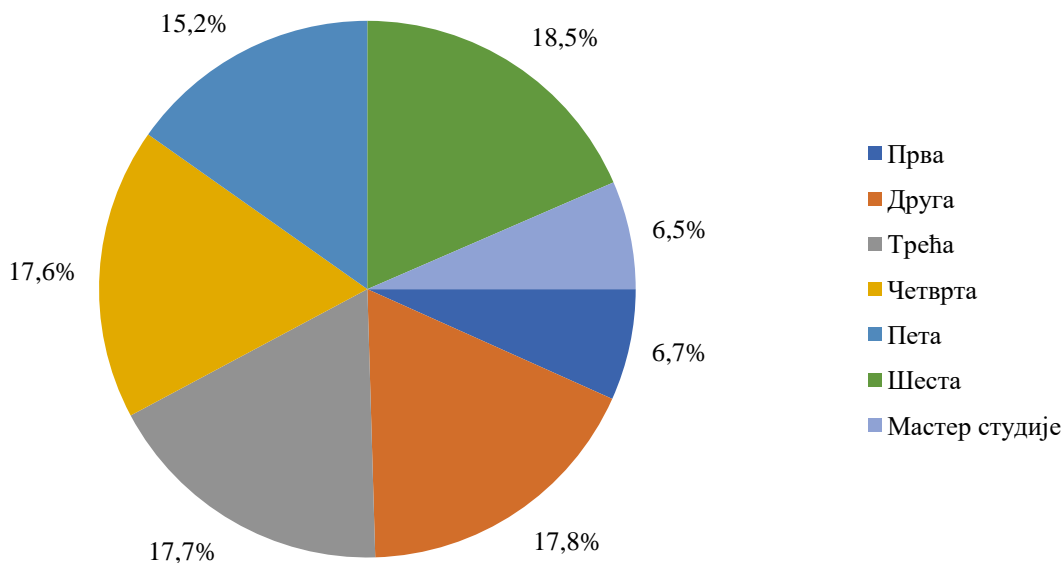

1.5. Структура узорка према години студирања

На питање о години студирања одговорило је свих 1229 анкетираних студената, при чему је дистрибуција резултата по годинама студирања извршена на следећи начин (види: графикон 4):

- 6,7% (83) анкетираних одговорило је да се налази на првој години основних академских студија;
- 17,8% (219) анкетираних навело је да студира на другој години основних академских студија;
- 17,7% (217) анкетираних одговорило је да студира на трећој години основних академских студија;
- 17,6% (216) анкетираних одговорило је да студира на четвртој години основних академских студија;
- 15,2% (187) анкетираних одговорило је да студира на петој години основних академских студија;
- 18,5% (227) анкетираних одговорило је да студира на шестој години основних академских студија;
- 6,5% (80) анкетираних одговорило је да студира на мастер студијама.

Графикон 4 Структура узорка према години студирања

2. Резултати истраживања

У поступку анализирања прикупљених података, дошло се до следећих група података:

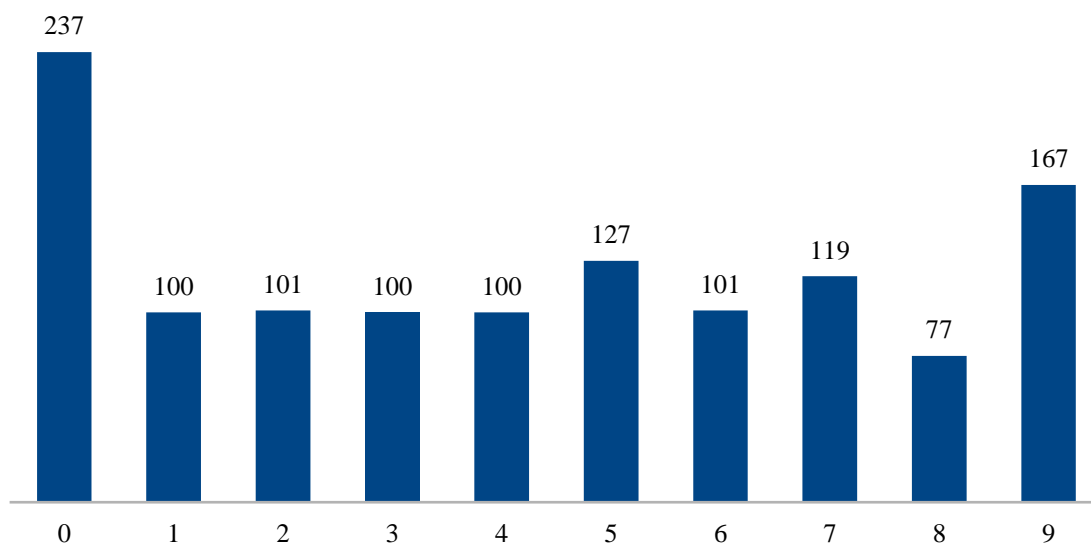
2.1. Подаци о перцепцији присутности корупције и дискриминације на факултетима, односно Универзитету

На питање какво мишљење имају о присутности корупције на факултету на којем студирају (мерено интензитетом корупције, у распону од 0 – корупција не постоји, до 9 – корупција је екстремно изражена), анкетирани студенти и студенткиње дали су одговоре (графикон 5) који су у току анализе добијених резултата истраживања груписани према интензитету присуства корупције у три групе одговора⁵, и то:

- корупције на факултету њиховог студирања нема или је присутна у мањој мери (распон оцена 0 до 3) – на тај начин одговорило је укупно 43,8% (538) анкетираних студенткиња и студената, што је близу једне половине анкетираних, при чему је тврђење да корупције на факултету њиховог студирања уопште нема изнело 19,3% (237) анкетираних студенткиња и студената;
- корупција на факултету њиховог студирања је присутна, али није широко распрострањена (распон оцена 4 до 5) – на тај начин изјаснило се 18,4% (227) анкетираних студенткиња и студената;
- корупција на факултету њиховог студирања је присутна и веома је распрострањена и изражена (распон оцена 6 до 9) – ту оцену је дало укупно 37,8% (464) анкетираних, при чему је тврђење да је корупција екстремно изражена изнело 13,6% (167) анкетираних студенткиња и студената.

⁵ Стратификовање група одговора опредељено је од стране реализатора истраживања у току поступка анализе прикупљених резултата.

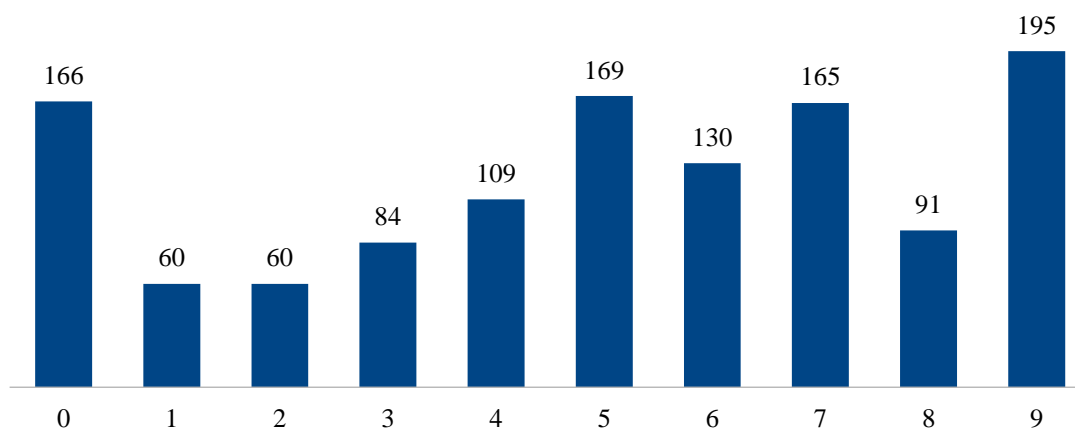
Графикон 5 Мишљење анкетираних о присутности корупције на факултету студирања

Када је у питању перцепција корупције на Универзитету у целини (графикон 6), ситуација је унеколико другачија. При питању какво мишљење имају о присутности корупције на Универзитету у Нишу у целини, такође могу бити дефинисане три групе одговора (у истим задатим распонима присутности):

- у првој групи су одговори студената који сматрају да корупције на Универзитету у Нишу уопште нема или да је присутна у веома малој мери (распон оцена 0 – 3). Такве оцене дало је укупно 30,1% (370) свих испитаних, с тим што је 13,5% (166) анкетираних изрекло став да корупција на Универзитету у Нишу уопште није присутна;
- другу групу одговора чине одговори анкетираних који сматрају да корупције на Универзитету има, али да није присутна у значајној мери (распон 4 – 5); таквих одговора је укупно 22,6% (278);
- да је корупција на Универзитету распрострањена и да је веома изражена, перципира укупно 47,3% (581), при чему је тврђење да је корупција екстремно изражена изнело 15,9% (195) анкетираних студенткиња и студената.

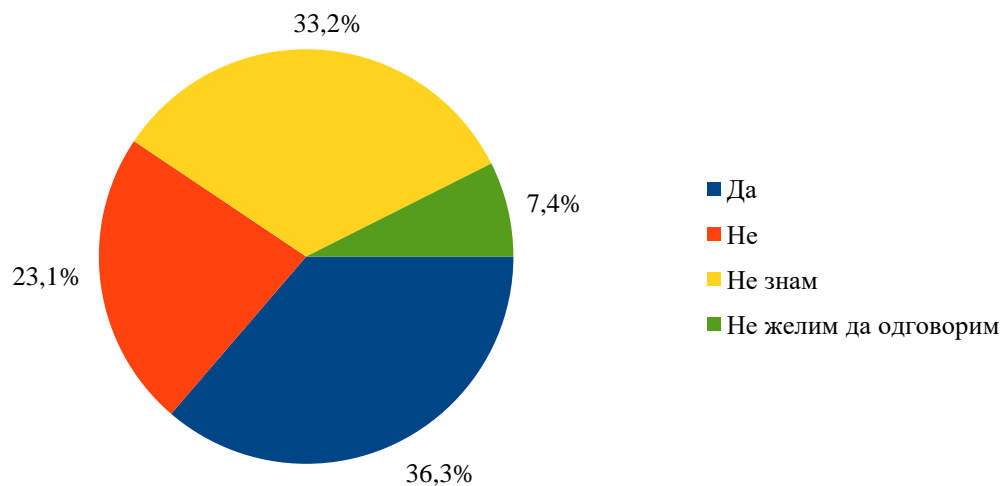
Графикон 6 Мишљење анкетираних о присутности корупције на Универзитету у целини

Студенткиње и студенти опсервираних факултета перципирани су постојање дискриминације приликом полагања испита на својим факултетима као у графикону 7. На питање да ли сматрају да на њиховом факултету постоји дискриминација приликом полагања испита, анкетирани су одговорили на следећи начин:

- 36,3% анкетираних дало је одговор како сматра да дискриминација приликом полагања испита постоји;
- 33,2% анкетираних изјаснило се да не зна да ли дискриминација приликом полагања испита постоји;
- 23,1% негирало је својим одговорима постојање дискриминације приликом полагања испита;
- 7,4% није желело да одговори на то питање.

Графикон 7 Перцепција дискриминације при полагању испита на факултетима студирања

На постављено питање „Уколико је одговор на претходно питање 'Да', опишите по ком основу се врши дискриминација?“, одговорило је 233 студената. С обзиром на чињеницу да је у неким одговорима дато и по неколико основа, укупно је дат 321 одговор. У поступку анализе прикупљених података, реализатори истраживања утврдили су 15 типова одговора о основима дискриминације приликом полагања испита:

- пол и сексуално опредељење – 44;
- порекло (припадност утицајној породици); друштвени и имовински статус; друштвени утицај и моћ; родитељи запослени на факултету и универзитету – 77;
- непотизам; кронизам; познанство са испитивачем; веза – 61;
- мито; „deal“/договор са професором; редовне приватне консултације и часови пре испита – 14;
- националност; вера; раса – 7;
- лична преференција и дискрециона одлука испитивача; недостатак критеријума, субјективност и сличне склоности испитивача и студента – 41;
- просек оцена и дужина студирања – 11;
- физички изглед и начин облачења – 12;
- завичајно порекло (позитивна дискриминација Нишлија) – 10;
- дискриминација по смеровима студија или студентским програмима - 8;
- политичко опредељење, политичка веза, партијска припадност – 4;
- чланство у студентском парламенту и друге студентске функције на факултету – 3;

- поседовање књиге испитивача као основ дискриминације – 3;
- дискриминација по основу начина финансирања студирања – 1;
- неодређени одговор / разни основи; сви основи; било који основ – 25.

На овом месту издвојени су занимљивији одговори о дискриминацији:

- *Постоји велика разлика у успеху самофинансирајућих студената у поређењу са студентима на буџету;*
- *По основу сталежа родитеља. Они чији су родитељи адвокати, судије, и слично, полагали су испите као од шале, остале су малтретирани и обарали, чак и по 10 и више пута;*
- *На основу личног утиска професора, претходних оцена у индексу, социјалног и економског статуса студента, расположења испитивача и остало;*
- *Дискриминација је нарочито присутно према студентима који немају родитеље запослене на факултету, тј. према већини. За појединце, којима су родитељи запослени на факултету, важе нижи критеријуми на колоквијумима и испитима, наравно све упаковано тако да изгледа регуларно;*
- *На основу физичког изгледа, верске припадности и сексуалне оријентације;*
- *Почевши од тога да мамине и татине кћерке и синови преко везе полажу испите (или добијају незаслужено веће оцене) до тога да се један студијски програм цени више него неки други;*
- *Деца професора имају привилегије, јер им предају колеге родитеља;*
- *На основу статуса мојих родитеља (нису професори или лекари), као и места из којег долазим – „дошли сте на наш факултет јер мислите да је лакији“, након чега углавном следи или обарање или мања оцена;*
- *На основу родитеља лекара, мита и порекла;*
- *Приликом полагања неких испита дозвољено је на испит доћи са најновијим уџбеником написаним и потписаним од стране професора који испитује и служити се њиме на испиту или се ослободити полагања испита. Корупција је јако присутна само у префињенијим видовима;*
- *По пореклу, уколико неко није из Ниша, и по статусу, тј. уколико је неко нечије дете.*
- *По основу физичког изгледа;*
- *Деца “познатих” родитеља, односно деца са неком врстом везе, полажу испите далеко лакше од осталих студената, и то са највишим оценама;*
- *Основне студије су деградиране у односу на интегрисане. Такође постоји дискриминација на основу материјалног и социјалног статуса студената;*
- *По родбинском, политичком основу;*
- *На основу тога да ли је студент из Ниша или није и колико је материјално обезбеђен;*
- *По основу тога ко је студент, ко су му родитељи, какав је однос између тог студента и професора/професорке, као и по основу старе славе;*
- *Поједини професори очигледно и видно дају предност за ваннаставне активности студентима које лично знају или које су женског пола;*
- *По родбинском и пријатељском основу. Чак знам случај где је отац написао докторски рад за сина, а син је асистент на факултету и, наравно, на основу тога је задржао посао. То сви знају, али се прећуткује;*
- *Дискриминација студената који су у не тако добром финансијском положају;*
- *Дискриминација се често врши на основу тога да ли је студент дете родитеља који су на положају или су финансијски јаки, али често и према студенткињама, где се од*

њих очекује да ће урадити шта професор од њих тражи, да би положили испите или добиле неку другу услугу;

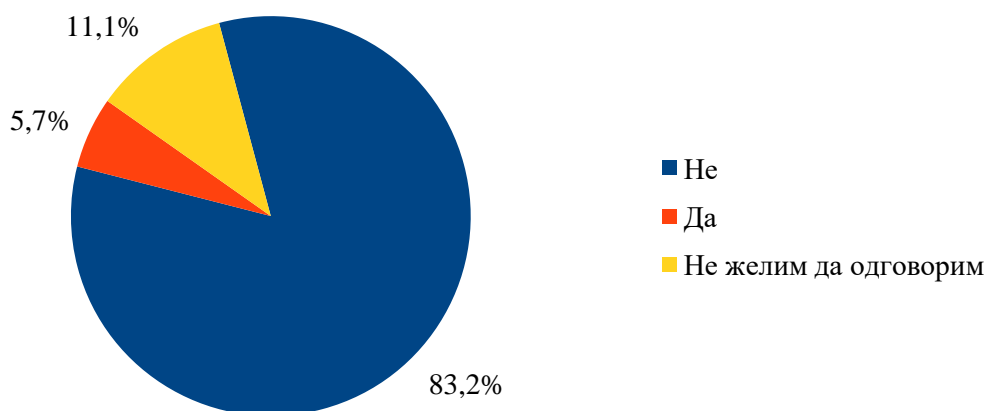
- Докторска деца као и она имућнија са лакоћом полажу испите, а ми без јаке заштите се сами мучимо и за нас нема места у „положеним“ списковима, јер неко треба да даје стално паре факултету за обнове година;
- Лични став професора о студентима и дискриминација на основу тога из чије књиге су учили студенти;
- Мито, веза, пол;
- Порекло – деца чији су родитељи професори на Универзитету у Нишу или високи функционери неке од странака актуелне власти, деца имућних људи имају знатно бољи третман и знатно су повлашћена у односу на остале;
- По политичком основу и по основу познанства;
- Из појединих предмета, ако не одемо на приватне часове и не дамо новац, не можемо ни да положимо предмет јер професори не дају задатке какве смо прелазили на предавањима;
- Студенти чији су родитељи лекари / професори на факултету добијају очигледне повластице, добијају високе оцене са минимумом знања, а некад и без знања. Дешава се да студент који је у родбинској вези са неким професором добије евидентне повластице приликом одговарања, чак и на штету других студената;
- Моје мишљење је небитно. Надам се да сте ме разумели;
- Дискриминација се врши на основу тога ко су вам родитељи или какав је ваш материјални статус или да ли сте се одлучили да „приватно спремате испит“.

2.2. Одговори везани за лична искуства анкетираних с корупцијом

На питање да ли им је некада треће лице предлагало да оно посредује да некоме дају мито ради полагања испита, стицања дипломе или остварења неке друге погодности у вези са студирањем дато је 1229 одговора, који су стратификовани на следећи начин (графикон 8):

- 83,2% анкетираних одговорило је да није имало такво искуство;
- 5,7% анкетираних одговорило је да је имало такво искуство;
- 11,1% анкетираних није желело да да одговор на постављено питање.

Графикон 8 Понууда трећег лица да посредује у давању мита

Занимљиви су поједини кратки описи случајева које су анкетирани наводили при одговору „да“:

- *Још пре уписа факултета многи познаници су ми сугерисали коришћење мита ради лакшег полагања испита;*
- *Десило се више пута у кафићу преко пута Правног, где се појавио познаник или пријатељ и нудио услуге за новац. У смислу, бираш оцену, цена је толика;*
- *Рекли су ми да могу да платим испит на факултету и да од цене коју понудим зависи коју ћу оцену имати;*
- *Рекли су ми да лагано могу да понудим професору Ј.Ј. кинту за десетку. Ја сео, научио и седмица, бато;*
- *Нуђене су ми комбинације за добијање тестова колоквијума;*
- *Особа (пријатељ упознат са корупцијом на мом факултету) ми је предложила да платим испит. Сматра да је боље урадити то него се мало потрудити и научити довољно за пролазну оцену, самим тим и не обновити годину, што ја нисам урадио/ла;*
- *Дошао профа један и реко, ако оћеш б мораш да даш 500 евра;*
- *Колеге које су чуле од других за поједине професоре да узимају одређену суму новца за полагање испита, различита сума за различиту оцену, те исте колеге су после и другима причале за то сазнање које су, вероватно, и сами искористили;*
- *Посредник је тај који вам нуди припрему и обавезно полагање испита за суму никада мању од 1000 евра;*
- *Понуђено ми је више пута од стране пар пријатеља који знају одређене професоре да ми помогну ако треба за неки испит. Такође знам много случајева где су људи тако положили испит на мом факултету и милион случајева на нивоу универзитета;*
- *Сваки испит има своју цену;*
- *Знамо да странка решава све. Студенти који су у странкама отворено говоре о томе на који начин полагају испите. Корупција је јавна тајна на нашем факултету;*
- *Спремање испита код професора приватно, наравно, за добар новац. Подразумева се да код тог професора положиш и усмени, уколико га извучеш;*
- *Могла сам да платим пројекат да неко уради за мене што ми је 50% испита;*
- *Друг је понудио да ми плати полагање испита из фармакологије;*
- *Имала сам проблем са једним испитом на другој години студија, па се јавио "посредник" који је гарантовао да то може да среди;*
- *Колега ми је предлагао да нађем професора који би ме спремао за испит. Новчана надокнада се подразумева;*
- *Кратко и јасно, анатомија;*
- *Асистенти су склањали с кадавера оне који нису платили спремање испита професору*

Код питања да ли је током студија неко од запослених на факултету (из реда наставног или ненаставног особља) од студента / студенткиње захтевао мито, анкетирани студенти дали су следеће одговоре (графикон 9):

- 90,6% (1113 одговора) анкетираних одговорило је да није лично имало такво искуство;
- 3,5% (43 анкетираних) одговорило је да су имали прилику да се сусретну са таквим запосленима;
- 5,9% (73 анкетираних) није желело да одговори на наведено питање;

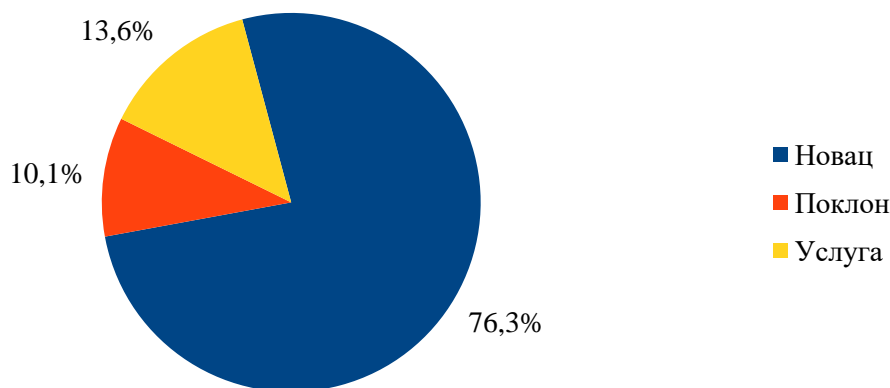
Графикон 9 Захтевање мита од стране запослених на факултету

На питање који је облик мита од њих захтеван, одговорило је 59 анкетираних (број од 59 анкетираних који су навели облике мита који су од њих захтевани је за 16 већи од броја студената који су се експлицитно изјаснили да је мито од њих захтеван, па је логично да осталих шеснаесторо ваља тражити међу студентима који нису желели да одговоре за претходно питање). Добијени су следећи одговори (графикон 10):

- 76,3% оних који су одговорили (45 одговора) навело је да им је тражен новац;
- 10,1% оних који су одговорили (6 одговора) навело је поклон као облик мита;
- 13,6% оних који су одговорили (8 одговора) навело је услугу као облик мита.

Графикон 10 Облици мита које су запослени на факултету захтевали

На питање „Уколико је одговор на претходно питање ‚поклон‘ или ‚услуга‘, опишите о каквом поклону или услузи је реч?“, дато је 17 описних одговора. Неки од њих били су следеће садржине:

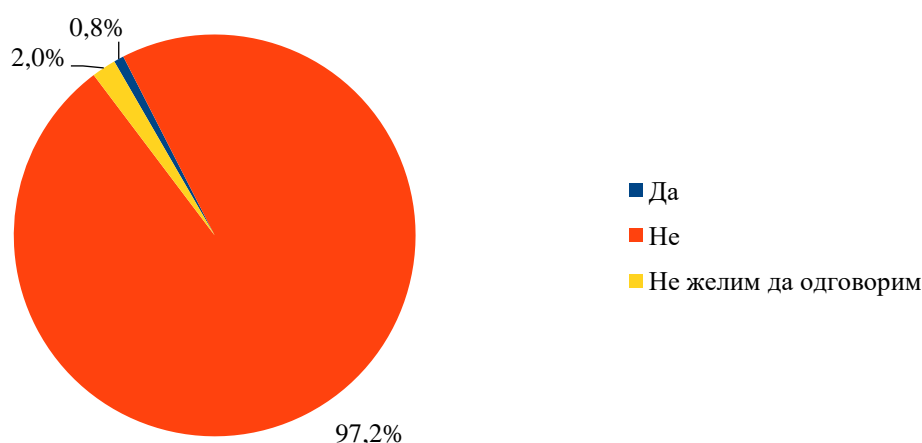
- Професор ми је нудио услуге у смислу додатних часова за 900 евра;
- Секс - кратко и јасно;
- 800 евра;
- Питање је коректно донекле али сви знате да су поклони у еврима, а услуге у сексу;
- Станарина код те особе у кући у замену за упис „на буџет“;

- Није био баш мито, али ми је било постављено питање „шта су ти родитељи?“, да ли су здравствени радници или не. Ја стварно мислим да статус чланова породице не треба да буде пресудан у формирању оцене.
- Запосленик у одсеку за студентска питања. Као кроз шалу: „Где је виски?“, „Где је чоколада?“;
- Пиће, улазнице за концерт, парфем.

Одговори на питање о личној умешаности самих студената у корупцију на факултету нуђењем мита били су дистрибуирани у следећим процентима (графикон 11):

- 97,2% (1195) анкетираних одговорило је да нису нудили мито запосленима на факултету;
- 0,8% (10) анкетираних одговорио је да је нудило мито запосленима на факултету ради остваривања неких погодности у вези са студирањем;
- 2% анкетираних (24) није желело да одговори на то питање.

Графикон 11 Одговори о нуђењу мита запосленима на факултету

За облике мита коју су анкетирани нудили запосленима на факултету, понуђено је 12 одговора:

- 7 као облик мита навело је новац;
- 2 као облик мита навело је поклон;
- 3 као облик мита навео је услугу.

Једанаест студената је коментарисало питање о којој врсти поклона или услуга је било речи током нуђења мита запосленима на факултету. На основу тих коментара уочљиво је да на то питање нису одговорили само студенти који су нудили поклон или услугу (таквих студената је, према претходном одговору, било петоро). Међутим, само три одговора била су комплементарна понуђеном питању, и то следећи одговори:

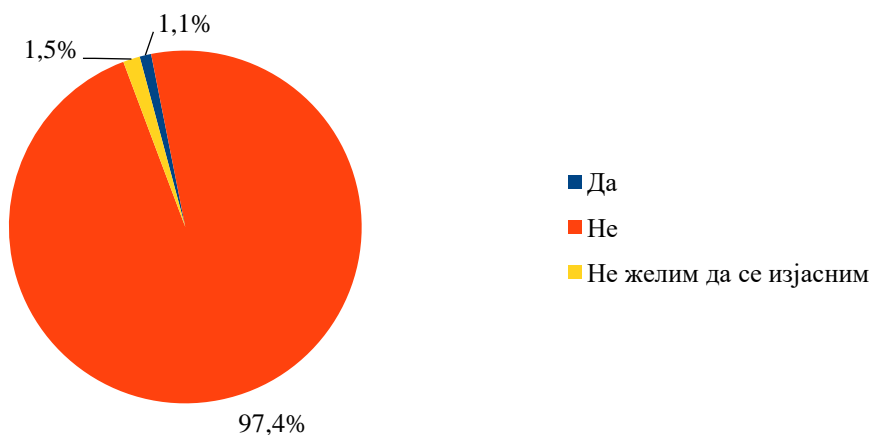
- секс
- виски
- једном професору да мој отац уради генералку возила

На питање јесу ли током студирања подмитили неког запосленог на факултету, одговорили су сви анкетирани студенти. Одговори су дистрибуирани на следећи начин (графикон 12):

- 97,4% узорка (1197) одговорило је да нису подмићивали запослене на факултету;
- 1,1% узорка (13) одговорило је да су подмићивали запослене на факултету;

- 1,5% узорка (19) није желело да да одговор на постављено питање.

Графикон 12 Дистрибуција одговора о подмићивању запослених на факултету током студирања

Од 1229 анкетираних студената 13-оро њих (1,1% узорка) изјаснило се да је дало мито запосленима на факултету. С обзиром на чињеницу да је 15-оро анкетираних одговорило на питање о ком облику мита се радило (шесторо њих је назначило новац, петоро поклон и четворо услугу), основано се може претпоставити да су два одговора дошла из квоте студената који нису желели да одговоре на претходно питање.

Четрнаесторо студената од петнаесторо дало је одговор на питање о каквом поклону или услузи којима су подмићени запослени је реч. Међу њима су значајнији следећи одговори:

- *на усменом испиту професор ме није пуно питао али је инсинуирао да његовог сина препоручим тамо где радим;*
- *виски;*
- *генералка возила за једног професора;*
- *вечера у кафани;*
- *скупоцени парфем, улазнице за концерт;*
- *секс;*
- *Не могу да кажем да је у питању био мито, већ спремање за испит. Добио сам информацију да професор спрема студенте за испит, па сам дошао до контакта тако да сам месец и по дана одлазио 3 до 4 пута недељно у стан код професора на спремање за испит. Наравно, ту услугу сам платио [400e] али сам положио испит са 9 [додуше из другог пута].*

На питање за какву услугу/погодност су дали мито, уколико су током студирања подмитили запосленог на факултету, одговорило је 75 анкетираних који су навели укупно 83 услуге/погодности због којих су подмићивали запослене (графикон 13):

- Чак 55 студената и студенткиња навело је да не жели да да одговор на то питање;
- 12 одговора дато је да је до подмићивања дошло због полагања испита;
- По 4 одговора односило се на подмићивање запослених на факултету због овере семестра, уписа наредне године или „осталог“;
- По два одговора тицало се подмићивања запослених на факултету због уписа на факултет или због стицања дипломе.

Овде је приметно да запажен број од чак 55 студената и студенткиња (73,33% од оних што су одговорили на питање) који су у вези са овим питањем изабрали опцију „не желим да

одговорим на наведено питање“ може да укаже да постоји још студената који нису желели да дају одговор на питање да ли су подмићивали запослене на факултету због стицања одређених погодности током студирања.

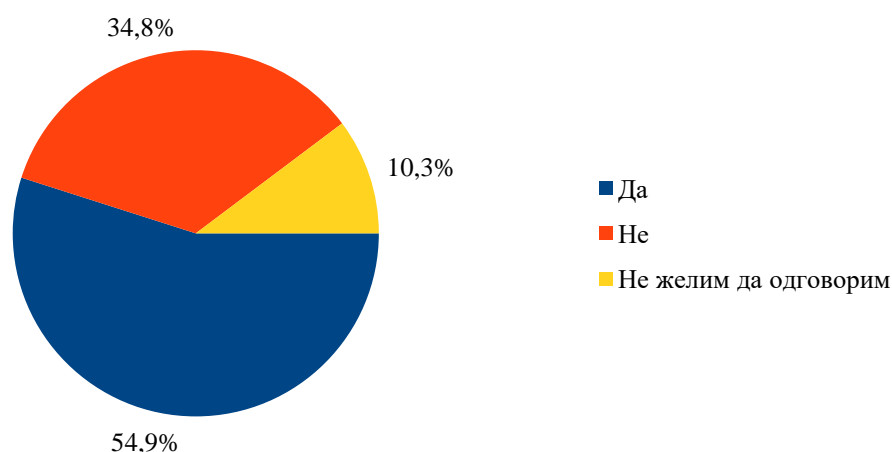
Графикон 13 Дистрибуција одговора о услугама / погодностима због којих је дошло до подмићивања

На питање да ли су анкетирани чули за некога ко је помоћу мита положио испит, стекао диплому или остварио погодност на било ком факултету Универзитета у Нишу, одговорили су сви из узорка – дато је 1229 одговора. Одговори су дистрибуирани на следећи начин (графикон 14):

- 54,9% (675) чланова узорка чуло је за некога ко је помоћу мита положио испит, стекао диплому или остварио погодност на било ком факултету Универзитета у Нишу;
- 34,8% (428) чланова узорка није чуло ни за кога ко је помоћу мита положио испит, стекао диплому или остварио погодност на било ком факултету Универзитета у Нишу;
- 10,3% (126) чланова узорка није желело да одговори на наведено питање.

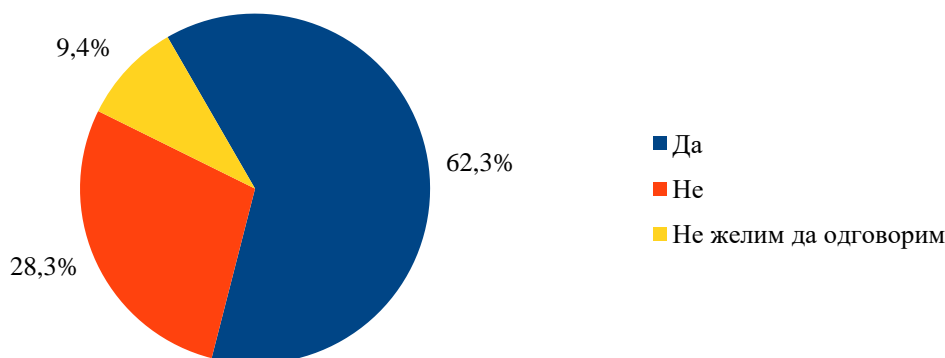
Графикон 14 Дистрибуција одговора о информацијама о полагању испита помоћу мита на Универзитету у Нишу

На питање да ли лично познају неког студента/студенткињу ко је на неком факултету Универзитета у Нишу положио испит на други недозвољени начин (преписивањем, коришћењем „бубица”, тиме што је друго лице полагало испит за њега и сл), анкетирани су одговорили на следећи начин (графикон 15):

- 62,3% укупног узорка (766) одговорило је да таква лица познаје;
- 28,3% укупног узорка (348) одговорило је да таква лица не познаје;
- 9,4% укупног узорка (115) није желело да одговори на наведено питање.

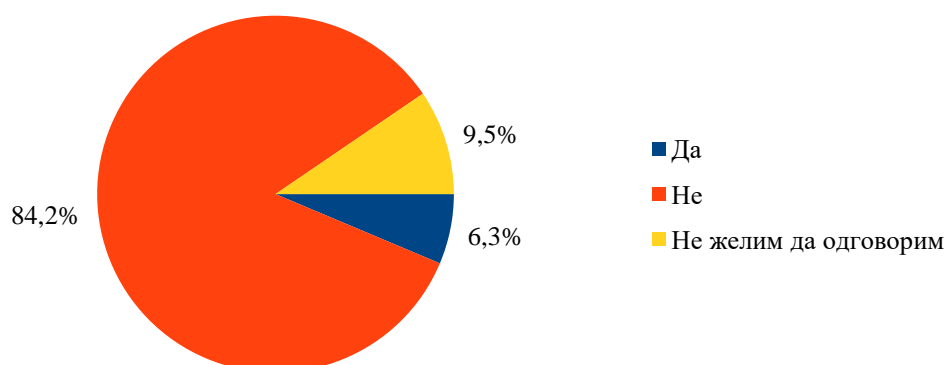
Графикон 15 Дистрибуција одговора о познавању лица која су на недозвољен начин положила испит на неком од факултета Универзитета у Нишу

Што се тиче питања да ли анкетирани имају сазнања да се на њиховом факултету може купити диплома, на које је одговорило свих 1229 чланова узорка, одговори су дистрибуирани на следећи начин (графикон 16):

- 84,2% анкетираних (1034) одговорило је да нема таква сазнања;
- 9,5% анкетираних (117) није желело да одговори на наведено питање;
- 6,3% анкетираних (78) одговорило је да има таква сазнања.

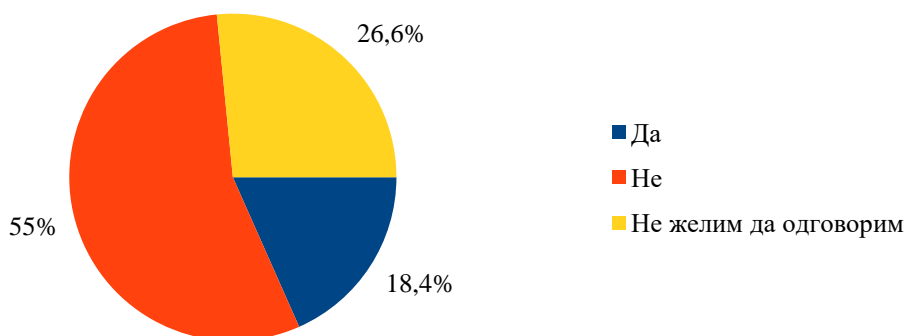
Графикон 16 Дистрибуција одговора о сазнању да ли се на факултету студирања може купити диплома

На питање да ли знају за неки конкретан случај куповине дипломе на факултету њиховог студирања одговор је дало 207 анкетираних (графикон 17). Од тог броја:

- 55% датих одговора (114) било је негативно;
- 18,4% датих одговора (38) било је позитивно;
- 26,6% (55) оних који су приступили одговарању није желело да одговори на наведено питање.

Графикон 17 Дистрибуција одговора на питање о информисаности о неком конкретном случају куповине дипломе на факултету студирања

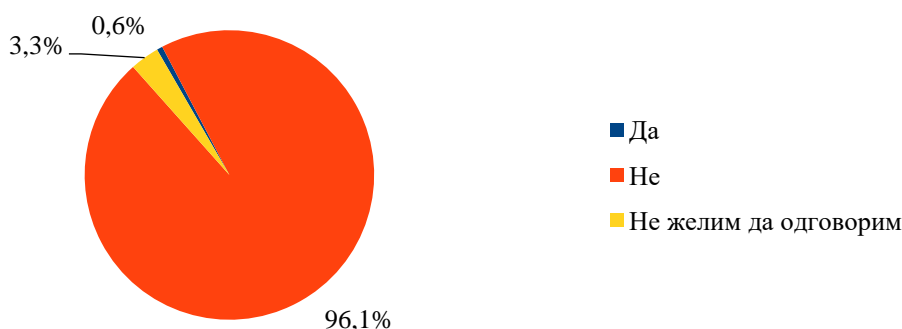
2.3. Одговори везани за реакцију анкетираних на корупцију

Упитник је садржао и питања која се тичу реакције студената/студенткиња из узорка на коруптивне радње на њиховим факултетима, односно да ли су већ пријављивали корупцију на свом факултету/Универзитету, каква су искуства имали у вези са пријављивањем, те да ли би у будућности пријавили корупцију на свом факултету / Универзитету.

На питање да ли су до сада пријављивали коруптивно понашање на свом факултету или на Универзитету, одговорили су сви из узорка. Дати одговори дистрибуирани су на следећи начин (графикон 18):

- 96,1% чланова узорка (1181) одговорило је да нису пријављивали корупцију на факултету, односно Универзитету;
- свега 0,6% узорка (8 испитаника) одговорило је да је пријављивало корупцију на факултету или Универзитету;
- 3,3% (40) испитаника није желело да одговори на постављено питање.

Графикон 18 Досадашње пријављивање корупције на факултету студирања или Универзитету

На питање коме су пријављивали корупцију на факултету студирања или Универзитету, дато је укупно 15 одговора, односно седам одговора више него на питање да ли су раније пријављивали корупцију на факултету или Универзитету, те се може претпоставити да је одговор дало седморо њих из квоте оних који нису желели да одговоре на претходно питање. Занимљиви су неки од понуђених одговора:

- *Директно професорици у лице;*
- *Коме да пријавим, кад је корупција на сваком кораку;*

- Не знам ни коме бих могао да пријавим кад свако зна сваког;
- Полицији коју, искрено, то не занима;
- Декану и продекану за наставу;
- Професорима;
- Студентској служби која је задужена за студентска питања;
- Студентској стручној служби;
- Господо која сте правили овај тест, шта мислите шта би се десило са студентом који пријави да је дао одређену своту новца и да је положио испит? Да ли би могао да настави студије на том факултету и ко би га заштитио? Оволико покрадено у нашој јадној земљи, оволико велико материјално раслојавање и нико за ништа не одговара. А ви тражите да студент буде храбар, а код нас би се рекло глуп, и да пријави професора који тражи било коју услугу;
- немамо коме реално;
- Полицији и Министарству просвете које, искрено, то не занима. Врана врани очи не копа. Факултету нисам хтео, они би тек чудо направили.

У четири одговора од 15 датих одговора изражена је сумња у сврсисходност пријављивања коруптивних радњи на факултету студирања, односно Универзитету.

На питање какав је исход поступања по пријави корупције на факултету или Универзитету свега **двоје студената** одговорило је да је поступак по њиховој пријави корупције окончан.

На питање „Уколико сте пријавили коруптивно понашање на Вашем факултету или Универзитету, да ли сте због тога трпели последице?“ **четворо анкетираних** одговорило је да јесте трпело последице;

Међу одговорима на питање „Уколико је одговор на претходно питање ДА, коју врсту последица сте трпели?“, дати су и овакви одговори:

- Дала ми је оцену 6 зато што сам упутио професорку на њен лични пропуст и она се увредила;
- Забрана излажења на испит;
- Санкционисање на следећем испиту.

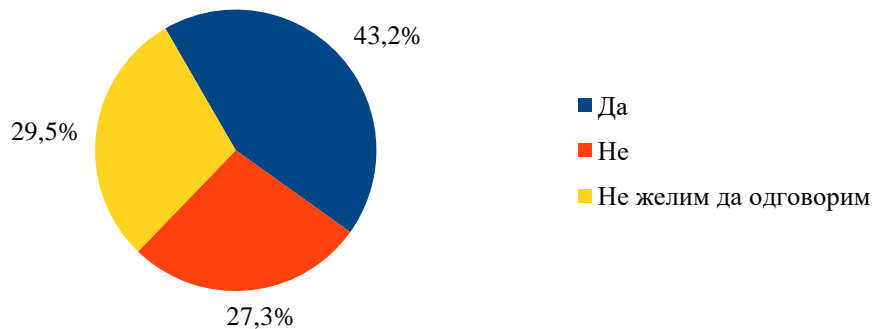
У вези са наведеним питањем, посебно је занимљив одговор једне студенткиње која је написала следећу реченицу: „**Да јесам (пријавила корупцију – прим. реализатора), трпела бих последице, то је сигурно. Зато сви седе и ћуте**“, који може да укаже на страх студената од последица пријављивања коруптивних радњи.

Дистрибуција одговора на питање да ли би студенти/студенткиње у будућности пријавили коруптивно понашање на свом факултету, одвијала се на следећи начин:

Дато је укупно 1229 одговора (графикон 19), од чега:

- 43,2% узорка (531) одговорило је да би пријавило будућа коруптивна понашања;
- 27,3% узорка (336) је одговорило да таква понашања ни у будућности не би пријављивало;
- 29,5% узорка (362) није желело да одговори на наведено питање.

Графикон 19 Дистрибуција одговора о будућем пријављивању коруптивних понашања

На питање коме би поднели пријаву за коруптивно понашање уколико би се на такав корак одлучили, студенти и студенткиње су имали могућност избора више унапред понуђених одговора. Одговорило је 573 студената/студенткиња, односно 46,6% од целог узорка. Њих 573 дало је укупно 1312 одговора. Њихови одговори⁶ дистрибуирани су на следећи начин (графикон 20):

- 46,4% свих који су дали одговор на наведено питање (266 одговора), пријаву би поднело Агенцији за спречавање корупције;
- 41,7% свих који су дали одговор на наведено питање (239 одговора), пријаву би поднело факултету студирања;
- 38,6% свих који су дали одговор на наведено питање (221 одговор), пријаву би поднело Универзитету;
- 21,6% свих који су дали одговор на наведено питање (124 одговора), пријаву би поднело полицији;
- 19,9% свих који су дали одговор на наведено питање (114 одговора), навело је да не зна коме би поднело пријаву;
- 18,2% свих који су дали одговор на наведено питање (104 одговора), пријаву би поднело медијима;
- 16,2% свих који су дали одговор на наведено питање (93 одговора), пријаву би поднело јавном тужилаштву;
- 12,9% свих који су дали одговор на наведено питање (74 одговора), пријаву би поднело лицима надређеним лицу које чини коруптивне активности;
- 5,2% свих који су дали одговор на наведено питање (30 одговора), навело је да не жели да одговори на питање;
- 5,1% свих који су дали одговор на наведено питање (29 одговора), пријаву би поднело невладиној организацији;
- код 3,1% свих који су дали одговор на наведено питање (18 одговора), наведено је да би пријаву поднели неком другом изван понуђених опција.

⁶ За одговоре на ова питања у упитнику је дата опција истовременог давања више одговора.

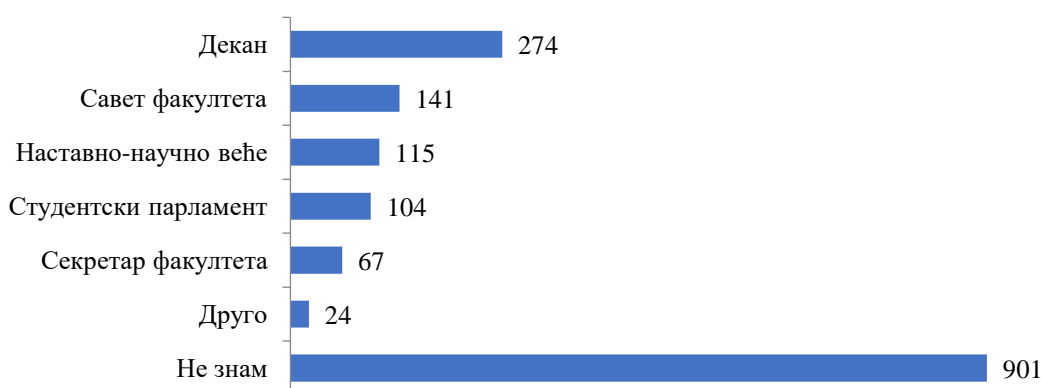
Графикон 20 Дистрибуција одговора на питање коме би поднели пријаву

На питање који је орган на факултету њиховог студирања надлежан за поступање по пријави корупције, уз могућност истовременог давања више одговора, одговорило је свих 1229 чланова узорка, којом приликом је дато 1626 одговора. Анкетирани су одговорили на следећи начин (графикон 21):

- 73,3% анкетираних (901 одговор) одговорило је да не зна који орган на њиховом факултету студирања је надлежан за пријаву корупције;
- 22,3% анкетираних (274 одговора) мисли да је надлежан декан факултета;
- 11,5% анкетираних (141 одговор) сматра да је надлежан савет факултета;
- 9,4% анкетираних (115 одговора) мисли да је надлежно наставно-научно веће;
- 8,5% анкетираних (104 одговора) сматра да је надлежан студентски парламент;
- 5,5% анкетираних (67 одговора) одговорило је да је надлежан секретар факултета;
- 2% анкетираних (24 одговора) определило се за друге одговоре изван понуђених одговора.

Графикон 21 Дистрибуција одговора о перцепцији органа факултета надлежних за поступање по пријавама за корупцију

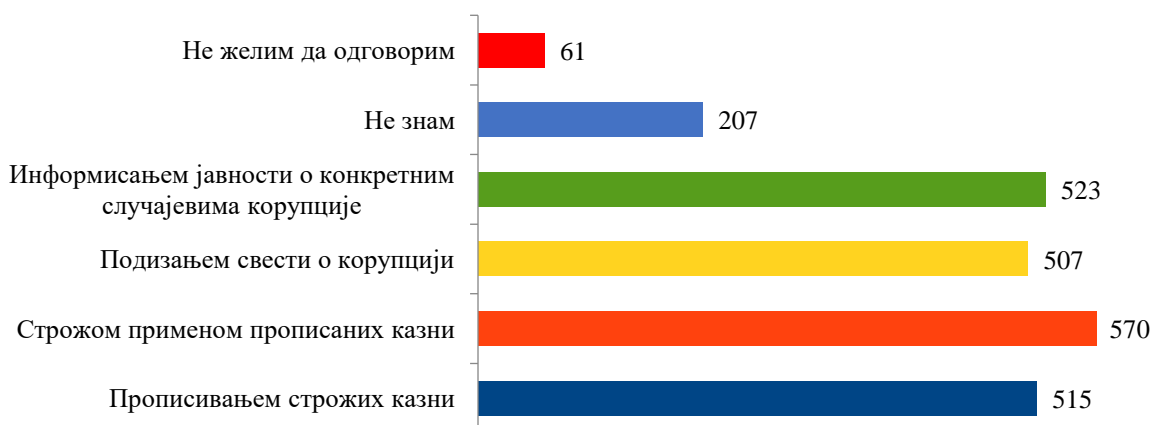

На постављено питање којим би методама требало сузбијати корупцију на факултетима, односно Универзитету, уз опцију истовременог давања више одговора, одговорило је свих 1229 чланова узорка, при чему је дато укупно 2383 одговора, а одговори су дистрибуирани на следећи начин (графикон 22):

- 46,4% анкетираних (570 одговора) заложило се за строжу примену прописаних казни;

- 42,6% анкетираних (523 одговора) сматра да треба приступити информисању јавности о конкретним случајевима корупције;
- 41,9% анкетираних (515 одговора) заложило се за прописивање строжих казни;
- 41,3% анкетираних (507 одговора) сматра да треба приступити подизању свести код грађана о корупцији и њеној штетности;
- 16,8% анкетираних (207 одговора) изјаснило се да не зна којим би методама требало сузбијати корупцију;
- 5% анкетираних (61 одговор) није желело да одговори на постављено питање.

Графикон 22 Мишљења о методама сузбијања корупције на факултетима и Универзитету

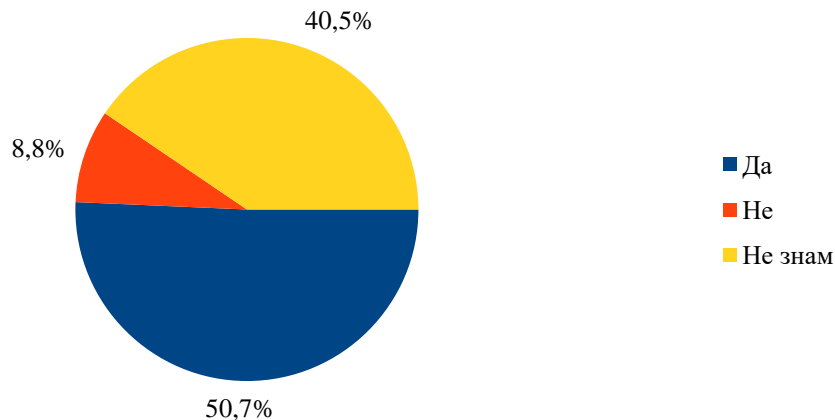
2.4. Перцепција улоге Универзитета и факултета студирања у суочавању са корупцијом и њеним сузбијањем

У ову групу питања спадају питања о информисаности студенткиња и студената о постојању кодекса понашања на факултетима студирања, односно о познавању садржине таквих аката, као и сет питања која се односе на ниво поверења студенткиња и студената у органе факултета њиховог студирања, односно у органе Универзитета у вези са суочавањем са корупцијом и механизмима сузбијања корупције.

Поводом питања везаног за информисаност студенткиња и студената о постојању кодекса понашања, етичког кодекса или сличног акта који уређује правила понашања наставника и студената факултета у спровођењу наставе и у процесу оцењивања студената, одговоре је дало свих 1229 чланова узорка, а остварена је следећа дистрибуција одговора (графикон 23):

- 50,7% анкетираних (623 одговора), односно једна половина узорка, одговорило је да на њиховом факултету постоји кодекс понашања наставника и студената, етички кодекс или други сличан акт;
- 8,8% анкетираних (108 одговора) одговорило је да на факултету њиховог студирања не постоји етички кодекс професора и студената, нити сличан акт;
- 40,5% анкетираних (498 одговора) навело је да не зна да ли постоје такви акти на факултету њиховог студирања.

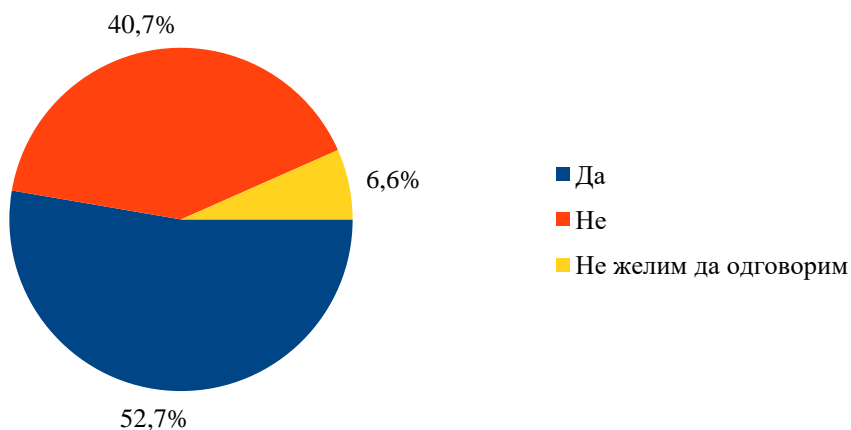
Графикон 23 Дистрибуција одговора о постојању кодекса понашања

На питање да ли су анкетирани студенти и студенткиње, који су одговорили да знају да постоји етички кодекс или други сличан акт на факултету њиховог студирања, упознати са садржином етичког кодекса или другог сличног акта који уређује правила понашања наставника и студената факултета у спровођењу наставе и у процесу оцењивања студената, дато је 649 одговора, односно одговорило је 52,8% чланова узорка. Ти одговори дистрибуирани су на следећи начин (графикон 24):

- 52,7% студената и студенткиња који су дали одговор изјаснило се да је упознато са садржином таквог акта;
- 40,7% студената и студенткиња који су дали одговор изјаснило се да није упознато са садржином таквог акта;
- 6,6% од студената и студенткиња који су приступили одговарању изјаснило се да не жели да одговори на наведено питање.

Графикон 24 Дистрибуција познавања садржаја кодекса понашања код студената који су одговорили на питање

Ниво поверења анкетираних студенткиња и студената у органе Универзитета, односно органе факултета њиховог студирања, на основу питања: „Који је ниво поверења у органе Вашег факултета, односно Универзитета у погледу суочавања са корупцијом и њеним сузбијањем?”, оценило је свих 1229 чланова узорка. Анкетирани су своје поверење у органе Универзитета, односно факултета студирања ценили оценама од 0 до 9, а њихови одговори дистрибуирани су на следећи начин (графикони 25а – 25к):

А) Одговори анкетираних студената о поверењу у ректора могу се груписати у три групе⁷ одговора (прва група: нимало или веома мало поверења – оцене 0 до 3; друга група: делимично или умерено поверење – оцене 4 и 5; трећа група: доста или потпуно поверење – оцене 6 до 9), а дистрибуирани су у следећим процентима:

- 10,9% (134) узорка своје поверење у ректора Универзитета оценило је минималном оценом 1 – поверење студената у деловање тог органа Универзитета у вези са сузбијањем корупције на Универзитету је минимално;
- 5,2% (64) анкетираних је своје поверење у деловање ректора Универзитета у вези са сузбијањем корупције на Универзитету оценило оценом 2;
- 9,6% (118) анкетираних студенткиња и студената је активностима ректора Универзитета у вези са сузбијањем корупције на Универзитету дало оцену 3.

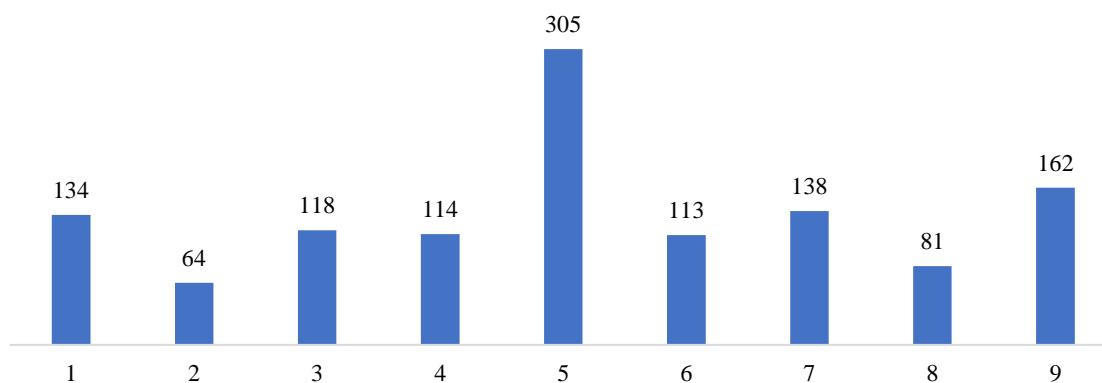
Дакле, 25,7% анкетираних студената и студенткиња предметних факултета Универзитета у Нишу има веома мало поверења у деловање ректора Универзитета у Нишу у погледу сузбијања корупције на Универзитету.

- 9,3% (114) чланова узорка своје поверење у рад ректора на сузбијању корупције на Универзитету оценило је оценом 4;
- 24,8% (305) анкетираних своје поверење у рад ректора на сузбијању корупције на Универзитету оценило је оценом 5.

Дакле, 34,1% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање ректора у вези са сузбијањем корупције на Универзитету.

Доста поверења или потпуно поверење у рад ректора на сузбијању корупције на Универзитету има укупно 40,2% (494) анкетираних, при чему се 13,2% (162) анкетираних студената и студенткиња изјаснило да има потпуно поверење у деловање ректора (графикон 25а).

Графикон 25а Поверење у активности ректора Универзитета на сузбијању корупције

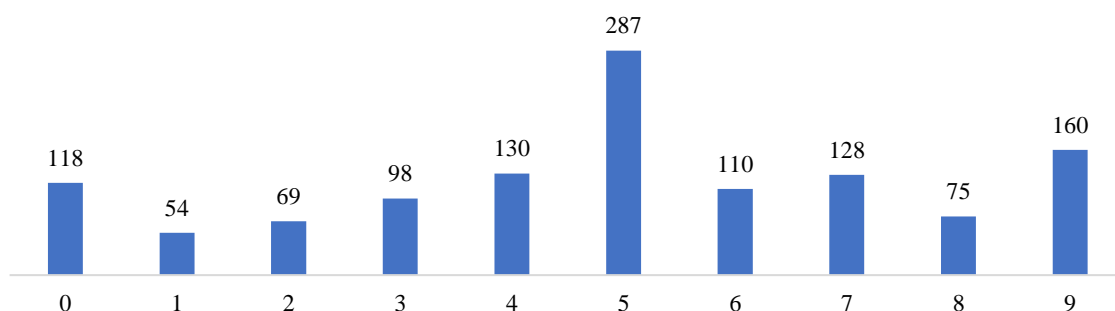

Б) Одговори анкетираних студената и студенткиња о поверењу у активности Ректорског колегијума усмерене ка сузбијању корупције на Универзитету дистрибуирани су у приближно сличним процентима у односу на одговоре који се односе на поверење у антикорупционо деловање самог ректора Универзитета (графикон 25б), што је разумљиво с обзиром на чињеницу да, према Статуту Универзитета, Ректорским колегијумом руководи сам ректор Универзитета.

⁷ Стратификоване групе одговора одређене су од стране реализатора истраживања у току поступка анализе прикупљених резултата.

- 27,6% (339) анкетираних изјаснило се да нема нимало или има веома мало поверења у деловање Ректорског колегијума, при чему 9,6% (118) од укупног узорка у деловање Ректорског колегијума уопште нема поверење;
- 34% (417) анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање Ректорског колегијума у вези са сузбијањем корупције на Универзитету (процент ових одговора поклапа се са процентом одговора датих о поверењу ректора);
- 38,4% (473) анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад Ректорског колегијума, при чему се 13% (160) анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у деловање Ректорског колегијума.

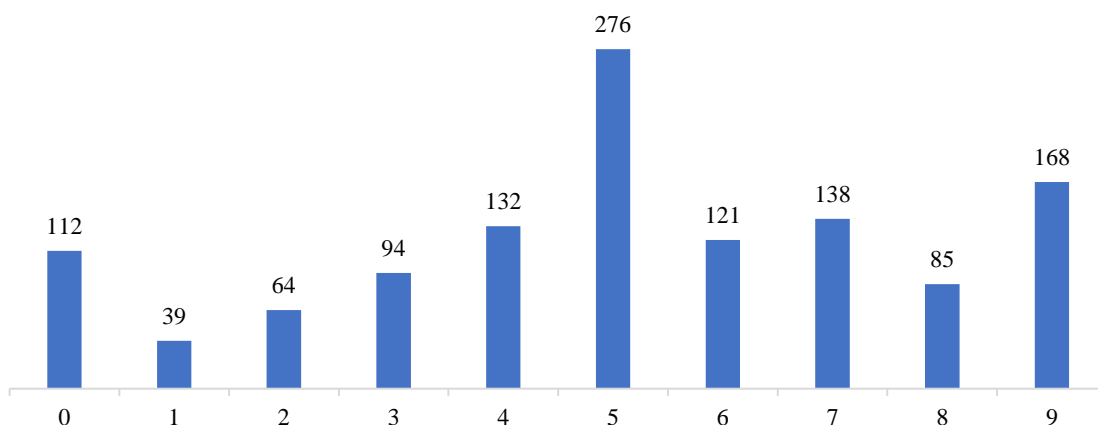
Графикон 25б Поверење у активности Ректорског колегијума Универзитета на сузбијању корупције

В) Антикорупционе активности Савета Универзитета (графикон 25в) оцењене су на следећи начин:

- 25,1% (309) анкетираних изјаснило се да нема нимало или има мало поверења у активности Савета Универзитета у погледу сузбијања корупције на Универзитету, при чему се 9,1% (112) анкетираних изјаснило да у рад Савета Универзитета нема нимало поверења;
- 33,2% (408) анкетираних изјаснило се да у рад овог тела има делимично, односно умерено поверење;
- 41,7% (512) анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад наведеног тела, при чему се 13,7% (168) анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у рад Савета Универзитета.

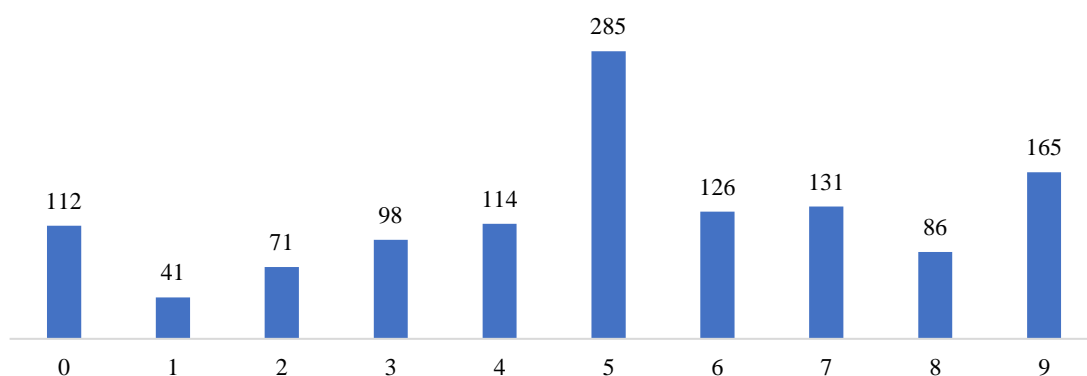
Графикон 25в Поверење у активности Савета Универзитета на сузбијању корупције

Г) Дистрибуција одговора анкетираних студената код питања о поверењу у рад Сената Универзитета готово је идентична са дистрибуцијом одговора о поверењу у рад Савета Универзитета (графикон 25г):

- 26,2% (322) анкетираних изјаснило се да нема нимало или има мало поверења у активности Сената Универзитета у погледу сузбијања корупције на Универзитету, при чему се 9,1% (112) анкетираних изјаснило да у рад Сената Универзитета нема нимало поверења;
- 32,4% (399) анкетираних изјаснило се да у рад овог тела има делимично, односно умерено поверење;
- 41,4% (508) изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад наведеног тела, при чему се 13,4% (165) анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у рад Сената Универзитета.

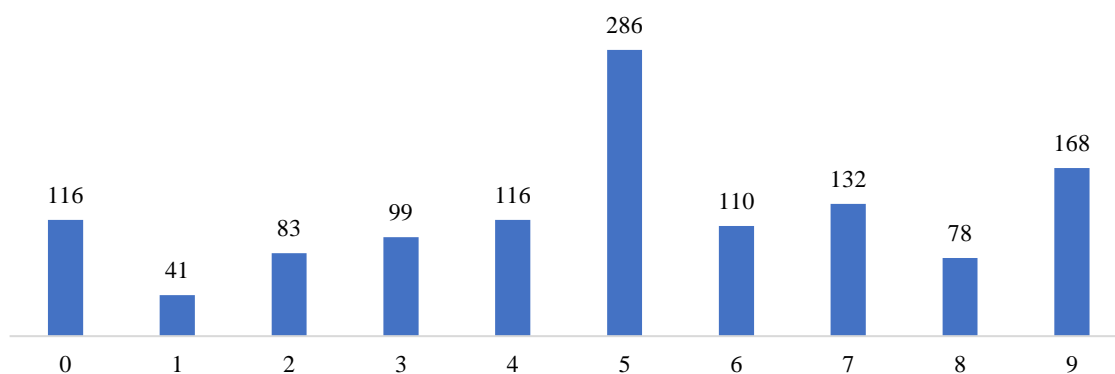
Графикон 25г Поверење у активности Сената Универзитета на сузбијању корупције

Д) О поверењу у рад Универзитетског омбудсмана (графикон 25д):

- 27,6% (339) анкетираних студената изјаснило се негативно, при чему се 9,4% (116) анкетираних изјаснило да у рад Универзитетског омбудсмана нема нимало поверења;
- 32,7% (402) анкетираних изјаснило се да има делимично поверење у рад овог универзитетског органа;
- 39,7% (488) анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад Универзитетског омбудсмана, при чему је његовом раду потпуно поверење поклонило 13,7% (168) анкетираних.

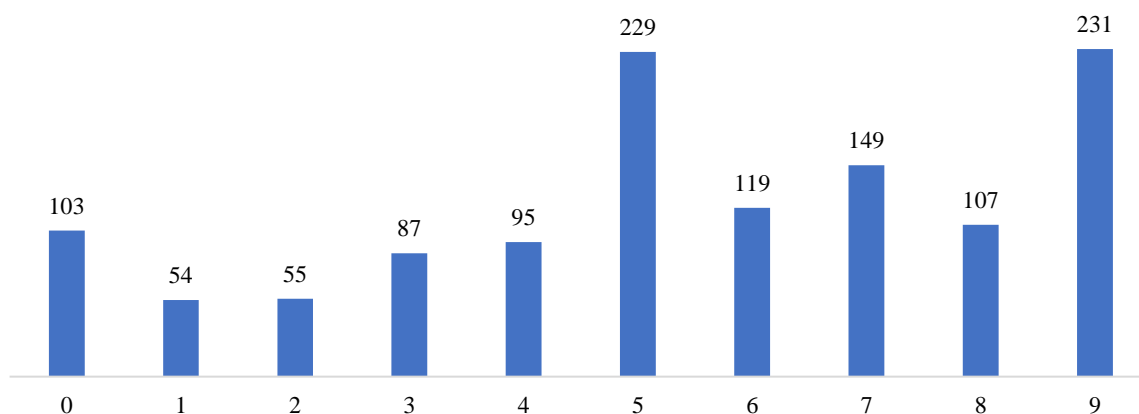
Графикон 25д Поверење у активности Универзитетског омбудсмана на сузбијању корупције

Ђ) О активностима декана факултета њиховог студирања на спречавању корупције на факултету, анкетирание студенткиње и студенти изјаснили су се на следећи начин (графикон 25ђ):

- 24,4% (299) анкетираних или уопште нема или има мало поверења у активности декана својих факултета студирања у вези са сузбијањем корупције на факултетима, при чему 8,4% (103) укупног узорка нема уопште поверења у њихове активности везане за сузбијање корупције на факултетима;
- 26,3% (324) анкетираних има делимично, тј. умерено поверење у активности декана;
- 49,3% (606) анкетираних има доста поверења или потпуно поверење у рад декана на сузбијању корупције на факултетима њиховог студирања, при чему се 18,8% (231) анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у њихов рад.

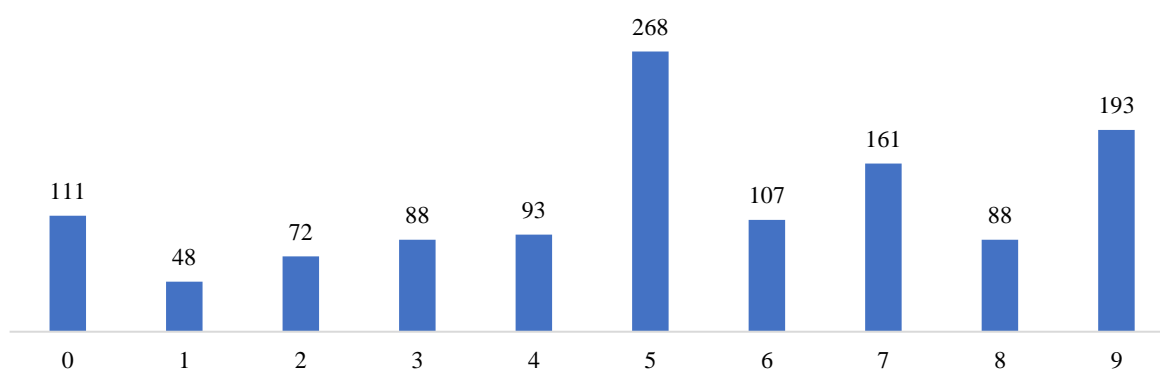
Графикон 25ђ Поверење у активности декана факултета на сузбијању корупције

Е) Што се тиче активности савета факултета (графикон 25е), резултати су дистрибуирани на следећи начин:

- 26% (319) анкетираних изјаснило се да у активности савета факултета у погледу сузбијања корупције на факултетима њиховог студирања, нема нимало или има веома мало поверења, при чему се 9% (111) свих анкетираних изјаснило да нема нимало поверења у рад ових органа;
- 29,4% (361) анкетираних изјаснило се да има делимично, односно умерено поверења у њихове активности на сузбијању корупције;
- 44,6% (549) анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад ових органа, при чему се 15,7% (193) анкетираних студената и студенткиња изјаснило да има потпуно поверење у рад ових органа.

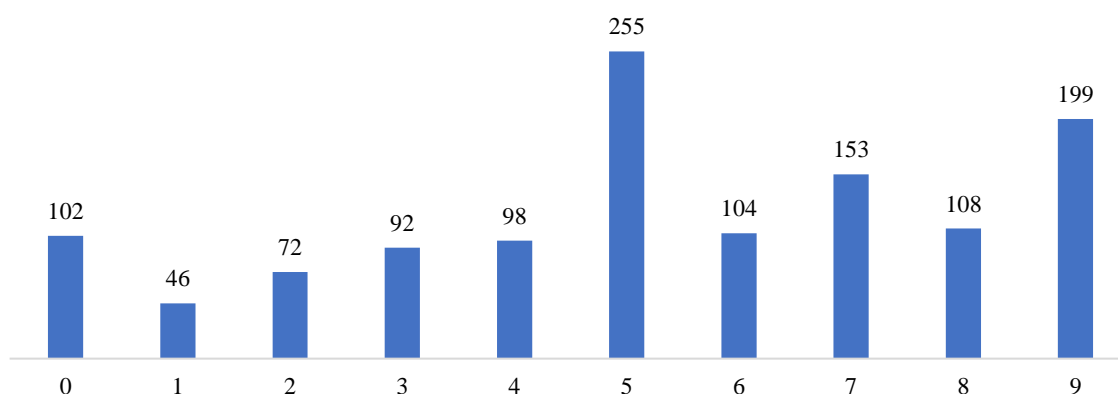
Графикон 29е Поверење у активности савета факултета на сузбијању корупције

Ж) Кад је реч о активностима наставно-научних већа у вези са сузбијањем корупције на факултетима њиховог студирања, о поверењу у рад тих тела, резултати су дистрибуирани на следећи начин (графикон 25ж):

- 25,4% (312) свих анкетираних изјаснило се негативно о поверењу у рад тих тела, при чему се 8,3% (102) анкетираних изјаснило да нема нимало поверења у њихов рад;
- 28,7% (353) анкетираних изјаснило се да има делимично, односно умерено поверење у њихов рад у вези са сузбијањем корупције;
- 45,9% (564) анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у деловање ових тела, при чему се 16,2% (199) анкетираних изјаснило да има потпуно поверење.

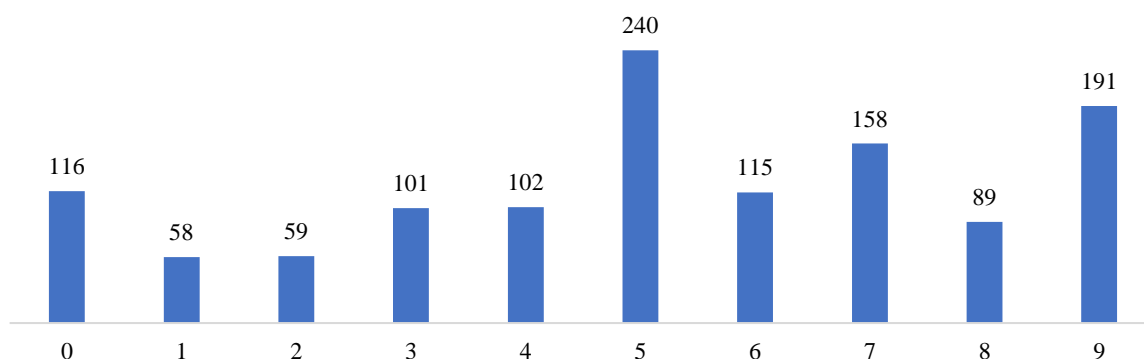
Графикон 25ж Поверење у активности наставно-научних већа

З) Активности наставног особља на факултетима у вези са сузбијањем корупције, оцењене су на следећи начин (графикон 25з):

- 27,1% (334) анкетираних студенткиња и студената нема нимало или има веома мало поверења у активности наставног особља везане за сузбијање корупције на факултетима, при чему 9,4% (116) нема нимало поверења у њихове активности;
- 27,8% (342) анкетираних има делимично, односно умерено поверење у активности наставног особља на сузбијању корупције;
- 45,1% (553) анкетираних има велико или потпуно поверење у активности наставног особља у вези са сузбијањем корупције на факултетима, при чему 15,5% (191) анкетираних има потпуно поверење у њихов рад.

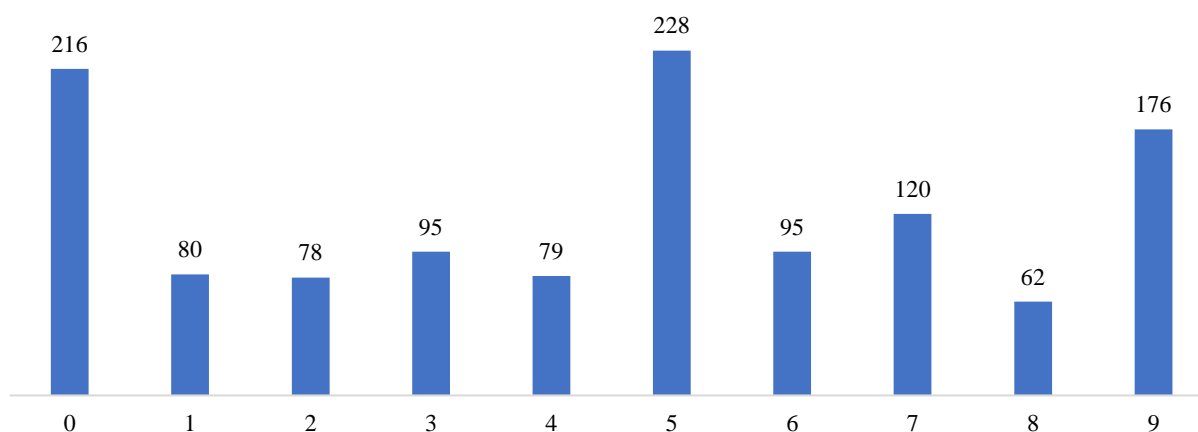
Графикон 25з Дистрибуција поверења у активности наставног особља на факултетима на спречавању корупције

И) Поверење које су анкетирани студенти и студенткиње указали активностима студентских служби на факултетима њиховог студирања, везано за сузбијање корупције, дистрибуирано је на следећи начин (графикон 25и):

- 38,2% (469) анкетираних студенткиња и студената нема нимало или има веома мало поверења у активности студентских служби, при чему 17,6% (216) анкетираних нема нимало поверења у рад ових служби;
- 25% (307) анкетираних има делимично, односно умерено поверење у рад ових служби;
- 36,8% (453) анкетираних има високо или потпуно поверење у рад ових служби, при чему потпуно поверење у њихов рад има 14,3% (176) анкетираних.

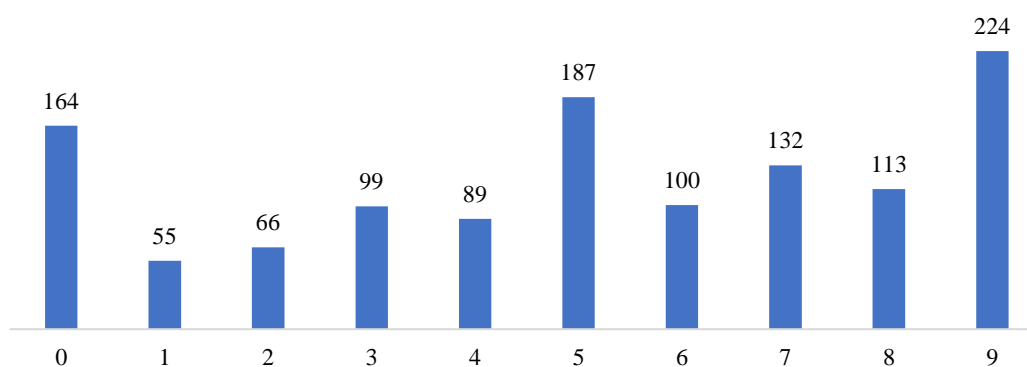
Графикон 25и Дистрибуција поверења у активности студентских служби на факултетима на спречавању корупције

Ј) Посебну пажњу привлачи дистрибуција одговора анкетираних студената и студенткиња на питање о њиховом поверењу према студентским парламентима на факултетима њиховог студирања. Дистрибуција одговора је следећа (графикон 25ј):

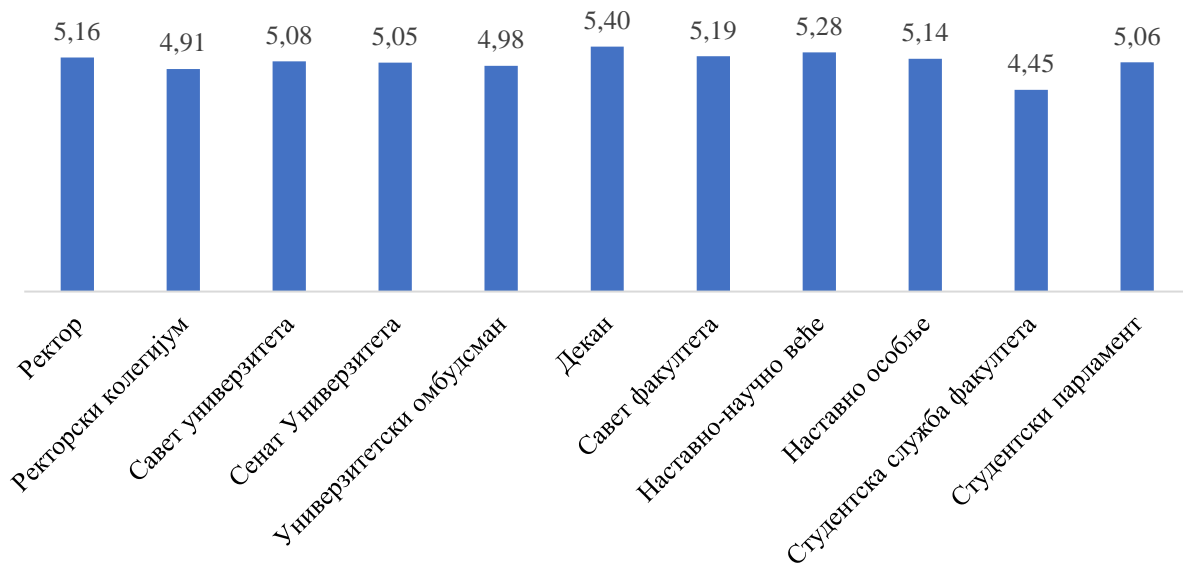
- 31,4% (384) анкетираних изјаснило се да у рад студентских парламената нема нимало или има веома мало поверења, при чему је чак 13,3% (164) анкетираних дало одговор да у рад студентских парламената нема нимало поверења;
- 22,4% (276) анкетираних изјаснило се да у рад студентских парламената има делимично или умерено поверење;
- 46,2% (569) анкетираних изјаснило се да у рад студентских парламената има високо или потпуно поверење, при чему се за опцију потпуног поверења определило 18,2% (224) анкетираних.

Графикон 25ј Дистрибуција одговора о нивоу поверења у студентски парламент

Када је реч о поверењу које поједини органи факултета, односно Универзитета уживају код студената у погледу борбе против корупције, скоро сви органи имају приближно исту просечну оцену.

Графикон 25к Оцене нивоа поверења студената у органе факултета, односно Универзитета, у погледу суочавања са корупцијом и њеним сузбијањем

КОМЕНТАРИ НА АНКЕТУ

Анонимне писане коментаре на спроведену анкету дало је укупно 109 студенткиња и студената. Дато је укупно 109 коментара, од којих су 39 позитивни, негативних је било 24, неутралних коментара било је 28, док је 18 било недовршених или недефинисаних. Нарочиту пажњу привлаче коментари, апели и предлози који су упућени Агенцији ради њеног ангажовања на спречавању корупције. Један број коментара ради ширег сагледавања перцепције корупције студената Универзитета у Нишу пренет је у овај извештај.

Коментари:

- *Добра анкета*
- *Помозите Србији да сузбије криминал, криминал за који смо сви свесни да је присутан, али прећуткујемо са реченицом: „Не мора од мене да се чује, па ја да настрадам, а ништа се неће променити!”*
- *Хвала вам што сте покренули овакву анкету и интересујете се за наше мишљење на оваквим темама.*
- *Срамота ме је, не само факултета и установе, него људи који раде на том факултету. Чак и ако постоји кодекс понашања, са чиме нас нико није упознао, још мање информисао, не поштује га велики број професора. Или, још боље, част изузецима, остале треба отпустити и казнити их не само новчано. Њихов посао је да преносе знање и формирају студенте као личности, не да их обарају по 10 пута и траже паре и нуде „услуге“. ... Ова анкета ће и онако бити лажирана, као и све друге на том факултету. Срам вас било, надам се даће вас затворити.*
- *Све похвале на започетој акцији, и то у право време. Уз изузетно поштовање целе форме анкете, имам обавезу да вам пренесем и следеће стање које изузетно подлеже корупцији. У питању је систем пријављивања испита који је, поготово последњих месеци, био предмет потенцијалних малверзација. Факултет је без икакве јавне набавке (или бар јасно изложене на сајту) купио приватни софтвер за пријављивање испита и плаћа његово одржавање. У питању је софтвер приватне фирме **Станковић Софт**, која служи као медијатор између факултета и студената који пријављују испит. Студенти приликом процеса пријављивања испита, поседују **електронски рачун** на самој платформи преко којег плаћају испите и остала задужења. Притом, факултет је неколико пута направио огромну грешку приликом навођења цене, доводивши чак студенте у минусе без икаквог знања, како због грешке у систему, тако и због других техничких разлога за које није било оправдања. Од студената се захтевало да се измире рачуни, и након што су то урадили, објашњено им је да је заправо цео процес била грешка и да ће им се новац вратити на тај електронски рачун - дакле, не на банковни, и да ће преко њега моћи да пријављују друге испите. Деца из околних села и градова једва имају новац да исплате свој живот а дали су по 5 до 7 хиљада на изненадне дугове, да би им се тај новац заправо вратио на начин на који он остаје факултету и не постоји могућност да се подигне назад (или, макар, не постоји јасно транспарентан начин објашњен студентима како). Притом, сама платформа не даје никакву врсту фискалног рачуна, јер, с обзиром на то да се на тој платформи налази новац и уплаћује се, потребно би било добити исти. Факултет ће се, наравно, оградити чињеницом да се новац уплаћује директно њему, али процес се обавља преко медијатора који је у том случају платформа приватне фирме која се налази чак и у потпису власништва у футеру. А да ствар буде заокружена - цела приватна фирма задужена за ове послове је власништво једног од професора на факултету, а иста фирма је радила платформу и за Медицински факултет, за који, такође,*

вршите анкету. Чак је студент овог факултета поставио питање служби за студентска питања, како да користи саму платформу - на шта му је служба увредљиво одговорила са "Погрешан имејл. Поздрављам", иако је то био прави имејл истакнут за ово питање. Молим Вас, много је нас студената који стварно желимо да се образујемо како треба а да се не провлачимо преко професорских веза, и мука нам је шта се дешава на овом факултету. Сви ће ћутати када им се постави питање из страха да немају последице од тога - а ја се лично не плашим, јер мора да се од негде коначно крене.

- *Анкета је одлична. Требало би да буде више анкета на основу оваквих тема.*
- *Поред материјалне корупције на коју сте се највише фокусирали, још устаљенији вид корупције јесу сексуалне понуде. На свакој катедри, на сваком факултету постоји бар једна особа за коју је опште познато да даје пролазне оцене као вид плаћања за сексуалну услугу. Можда је и највећи проблем тај што су ти људи углавном и шефови катедри, чланови етичких комитета итд, што је веома бизарно.*
- *Корупција је на свим пољима развијена само је увезбано крију*
- *Корупцији и дискриминацији никада краја, јер се сви држе заједно и чувају леђа једни другима, факултет уопште није институција да пренесе знање, већ само се гледа да се заврши посао са што мање труда а очекује се велико знање и успут се избегавају што је више могуће све обавезе.*
- *Цабе радимо анкете, кад се ништа не мења.*
- *Немам посебан коментар, имам осећај да је све ово само формалност. Пре свега, желим да се дигне свест и студената, а и професора и лица која су корумпирана, да никоме не чине услугу, нити помажу већ напротив, погоршавају већ лошу ситуацију. Ако се овако настави, кроз пар година нећемо имати поверења у стручност ниједног човека, од трговца до председника.*
- *Многи студенти (не сви, 60% њих) са просеком 10.00 не би знали 10% питања на изненадном тесту из претходно положених предмета*
- *Надам се да ће нешто да значи и да ће се мењати на боље*
- *Факултети су сувише аутономни, а студенти потпуно незаштићени и немају поверење у целокупан систем којим факултети присиљавају студенте да или прихвате њихова правила или се испишу, а парламент је ту ради личне користи и никада није издејствовао било какве погодности студентима, барем не на нашем факултету. Довољно је погледати износ новца који се студенту узима сваке године и законе у овој области, да би се видело да корупција није чак ни потребна јер држава то дозвољава. Професорима је потребно повећати плате и учинити их одговорнијим за учинак успешности рада студента током студирања, као и повећати контроле и створити органе ван факултета којима би се студенти могли жалити у случају корупције, дискриминације и других облика који додатно отежавају студије.*
- *Одлична питања, али се проблем, нажалост, никад неће решити јер су професори као заштићена угрожена врста. Однос према студентима без поштовања, везе између професора и студената јавна тајна и пречица до дипломе.*
- *Сматрам да треба стати на пут корупцији, сваки чин елиминисане корупције у било којем облику представља успешно обављен задатак на мисији транспарентности и равноправности у друштву. Лично немам искуства са корупцијом када је реч о универзитетима, међутим, знам какве штетне ефекте она задаје друштву. Надам се још опширнијим и озбиљнијим акцијама против корупције. Помаже Бог.*

- Свака част.
- Ништа корисно из овога неће изаћи.
- Медицина нека се гледа.
- Опште је познато међу студентима да на Медицинском факултету у Нишу постоји корупција. Најкорумпираније катедре су Анатомија и Фармакологија. Поједини асистенти и доценти са Анатомије и Хистологије, поред новца, улазе у везе са студенткињама и спавају с њима... То знају сви студенти Медицинског факултета
- Губљење времена.
- Фантастична идеја у аспекту подизања свести о битном проблему свакодневнице!
- Хвала што бринете о корупцији, одлична тема за подизање свести.
- Недовољно прецизно.
- Правити више оваквих анкета.
- Сваки покушај сузбијања корупције и дискриминације биће безуспешан! Корупција на универзитетима је била, биће и бива и даље присутна, такође велика већина неће пријавити корупцију ради сопствене безбедности и како себи не би стварали проблеме. Поједини професори и асистенти немају никакав кодекс понашања ни поштовања према студентима.
- Корисна анкета.
- Ако наставни кадар не занимају студенти, њихови статуси, проблеми око материјала за полагање, неразумно предавање, онда то пропорционално повећању корупције, куповини испита или одустајања од студирања. Ретко који професор се труди да студенти науче и положи његов испит. Дрскост и дискриминација доводи до тога да се мито и корупција увећавају, нуде или изнуђују.
- Било би веома корисно када би анкета допринела побољшању стања у нашем друштву и када би се још мање дешавала раслојавања - материјална, морална, интелектуална, што је катастрофа за будућност овог народа. Игром случаја моји најближи и људи из фамилије су студирали на овом факултету и тада је, кажу, било непотизма и пролазили су људи који су без много знања полагали испите са високим оценама, што може да се види, јер на сцени имамо трећу генерацију професорске деце које раде на овом факултету и у Клиничком центру у Нишу. Кажу неки да се то зове непотизам или максимална корупција и злоупотреба положаја. Како могу студенти са минималним примањима њихових родитеља да плаћају испите и припреме за испите код истих тих професора код којих полажу по 1500-2500 евра? Сада напросто и не знам која је сврха што ово пишем, мислим да све то знате, али било би добро када би се јавно повела дискусија о томе да ми који баш нисмо толико сналажљиви нешто схватимо. Извините можда сам преопширна и мало напорна, али, верујте, студентска је мука преголема. А још када Вас људи у које гледате као у Бога разочарају, онда је још горе. П.С. Волим овај позив, волим овај град у коме сам рођена и трудићу се да у будућности колеге не одлазе са сетом са овог факултета...
- Одлична.
- Анкета је задовољавајућа. Треба много више радити на просвећењу код људи, како би увидели штетне последице на друштвено правни поредак.
- Веза треба за све.
- Анкета је скромно састављена, вођено је рачуна о поштовању приватности приликом попуњавања.
- Чему ова анкета?

- *Искрено, сматрам да нико од студената неће смети да каже реално мишљење на ову тему, поред овога веома је битно да се утиче на кодекс понашања наставног особља где смо сви приметили да апсолутно нема поштовања према студентима, као и да многи дају себи много тога за право. И лично сматрам да је се*уално узнемиравање у било ком облику можда за нијансу горе од приче о миту и корупцији.*
- *Радите на сузбијању свих облика корупције, па чак и оних најмањих.*
- *Надам се да ће се нешто урадити поводом корупције на свим факултетима у Нишу, упркос томе што је најжалост учестала појава.*
- *Корисна анкета која ће нам у будућности помоћи у сузбијању корупције.*
- *Ништа се никад неће променити, такви ће увек наћи начин да дођу до тога што желе.*
- *Тужно је како се о овоме тек сад говори, а где сте били пре 7 год кад нам је требало да се огласите и учините нешто поводом корупције. Нажалост она је управо један од разлога због кога сам се разочарала у целокупан образовни систем у коме се не вреднује моје знање него породица/новац или шта год је пресудно да би се даље полагале године на факултету. Мизерно стварно. Богу хвала па сам изабрала нови пут, јер никад није касно да се опробам у другој браниши где ће знање бити цењено.*
- *Ова анкета неће ништа променити.*
- *Анонимно? Са секцијом "опита питања" може да се сведе на неколико студената. Поверење у све институције државе је скоро непостојеће, а то не заобилази ни Универзитет. То неповерење у комбинацији са потребом (оправданом или не) за новцем на југу Србије јасно доводи до вишег нивоа корупције. Питање које мене интересује: Који је узрок културе мита на одређеним катедрама на одређеним факултетима. И да ли су инспектори који би требало да врше проверу уопште вољни да то чине, или су и они спремни на примање мита?*
- *Обратите пажњу на књиге из којих учимо јер се дешава да за један предмет траже да купимо више књига за које студенти немају пара*
- *Претпостављам да анкета служи да мислимо да ће се нешто урадити по том питању. Неће. Јер за очигледне ствари анкета не треба. Синови / ћерке / сестре / зетови / снајке неких 'битних' ликова у Нишу ће увек имати предност (посао, пракса, испити...) без обзира на знање. Запошљавање партијско уз доплату за радно место, а полагање неких испита - у кафани (ручак, пиће, коверта...). Спавате већ дуго година, немојте ни сад да се цимате. Добро, ипак обратите пажњу на Медицински факултет ☺*
- *Кул анкетица*
- *У принципу, велика већина студената ће дипломирати ако им се да довољно времена. Неће морати да подмићују. Поскупљења и општа беспарица знатно погоршавају све аспекте живота, па и студирање.*
- *Боље да сам уписао приватни факултет.*
- *Предлажем обавезно увођење минимум два испитивача на сваком предмету поготово на Правном факултету Универзитета у Нишу где на кључним и веома захтевним предметима имамо само једног професора који успешно држи **монопол**. Такође испитати спроведеност "Болоње" на факултету, обратити пажњу на постотак пролазности на готово свим испитима.*
- *Нисам чула за мито на нашем факсу, али има преписивања (пушкице), и није униформно како се кажњава. неки успевају и телефонима, мада не знам како. али оно што јесам чула јесте да неки професори питају колегинице којима теже иде предмет да долазе на факултет после радног времена на консултације. не знам шта да мислим, девојка за коју знам да јој је понуђено, одустала од Електронског*

после (тај предмет јој је био проблематичан). Иначе од свих факултета у Нишу највише сам чула да се вара/подмићује на Правном. Бубице, професори примају мито, траже сексуалне услуге, одатле сам највише прича чула и најгоре приче. Чула сам, такође, на Економском да може да се плати да неко изађе на испит уместо вас за 100е.

- Превише непотизма на свим факултетима што резултира све већем паду Нишког универзитета на светским листама. На Универзитету се запошљавају лица којима једноставно није место у науци.
- Хвала што се борите против корупције, погледајте за пројекат Креативног друштва на нету, можда вам помогну њихови принципи јер се слажу са оним што ви радите!
- Сам студент не може да се избори са корупцијом, јер би то у потпуности утицало на његово даље студирање, зато студенти не пријављују из страха. Потребна је помоћ са стране или од самог факултета.
- Свака част на анкети, али цаба вам је.
- Било би лепо да обратите пажњу на све студентске службе.
- Цаба вам анкета кад ће и даље сви да раде по свом, урадите нешто конкретно, не може сви да преписују и да тако завршавају генерације и генерације. Код нас носе целе скрипте са собом и ваде на испиту, урадите нешто за људе који поштено желе да стекну диплому и своју кору хлеба!!!
- Одлично.
- Изненађена сам овом анкетом и надам се да ће донети нешто добро у смислу сузбијања корупције на свим нивоима.
- Немам поверења у државне институције и никоме не бих пријавила корупцију јер бих само ја извукла дебљи крај, осетила бих одмазду свих који су у том ланцу. Ни један колега/колегиница са факултета не би учинили исто из горе наведених разлога. Иначе лепо вам (пошто вас је више сигурно који сте смислили концепт анкете) је осмишљена ова анкета, али знамо сви где живимо и да је корупција наша свакодневница. Последице су видљиве у свим секторима и на свим нивоима, где се догађају катастрофалне грешке због нестручног, слободно могу рећи полуписменог кадра који је своје некомпетенције лечи често психичким злостављањем што подређених, што студената (кад су у питању факултети).
- Анкета није довољно анонимна! Из података који се захтевају у анкети попут пола, старости, факултета и године студија може се лако пронаћи особа! Одговори студената стога неће бити искрени.
- Прочешљајте Медфак, лечиће нас људи који плаћају испите и завршавају преко везе
- Дивна.
- Увек ће бити оних који су вољни да плате а и оних да то приме.
- Супер је анкета.
- Спровести истрагу о могућности полагања пријемног и уписивања факултета путем корупције!
- Одлична.
- Надам се да ће се све довести у ред. Ја волим професоре који су строжи, али са разлогом строжи и да имају покриће тј. да лепо предају градиво и да после то исто траже од нас. Изузетно не ценим професоре који само летимично пређу лекцију или се задржавају све време на неким простим стварима које смо још научили у средњој школи, а после на испиту нам траже оне ствари које су они прескакали. Сматрам да питања и задаци треба да буду у оквиру оног што смо радили, не мислим да буду идентични, али да буде тај принцип, не разумем кад неко да неке

задатке које никад нисмо прешли са објашњењем "желим да видим како бисте ви размишљали" и онда нам од таквих задатака зависи оцена, ако већ тако знају, нека то буде само за увиђај у тренутно стање студената, а не да то утиче на оцену.

- Нема нам спаса
- Све похвале!
- Анкета је добро осмишљена.
- Урадите нешто конкретно, што се овог проблема тиче.
- Добро да сте се сетили.
- Ваљда ће бити од некакве користи.
- Надам се да ће се нешто променити.
- Ово попуњавање анкета нема ефекта, кад сви знамо да постоји корупција да је постојала и да ће да постоји и у будућности, жалосно је што је тако али то је истина.
- Добар покушај.
- Добра шала.
- Свашта сам се наслушао у току студија. Жалосно је што то све постоји. Надам се да ће се у будућности статус мог факултета, а и Универзитета у Нишу поправити на CWUR ранг листи.
- Иако се налазим на самом крају студија, надам се да ће се нешто у будућности променити на нашем факултету, познатом и као "институт за мајку и дете", јер је фамилијарно запошљавање, али и полагање испита свеprisутно. Осим тога, постоји велики број студената који се одлучују за приватно "спремање испита" код професора са факултета, а ценовник је јавна тајна. Полагање уз помоћ преписивања или бубице, опрашта се "познатим" студентима. Сматрам да је важно да се спроведе неки вид едукације у нашој земљи о овој теми и да се јавно истакне број телефона или особа којој се можемо обратити у случају да се сусретнемо са овим. Такође, важно је да се не ћути о овоме и да се не толерише. Ја се лично, удаљим од особе за коју посумњам или знам да на овај начин завршава испит, јер ми није угодно да будем у таквом друштву. Уместо тога, требало би да се реагује, али нико не чини ништа из страха од реакције факултета и околине, па се сви одлучујемо да се правимо да корупција не постоји или да је привилегија подређених студената. Хвала за покретање анкете.
- Преузети све мере и оштро санкционисати сваки вид корупције и јавно га обелоданити.
- Хвала на спречавању корупције.
- Солидна

ЗАКЉУЧАК

У овом истраживању анкетирано је укупно 1229 студената и студенткиња са пет факултета Универзитета у Нишу (Електронски, Филозофски, Медицински, Правни и Природно-математички факултет).

Укупно 64,9 % анкетираних студената (близу 2/3 анкетираних) рођено је у периоду 1997 – 2001. године, што старосно одговара редовном студирању од друге до пете године студија (односно, до четврте године студија и апсолвентском стажу).

Студенти од друге до шесте године (урачунати и апсолвенти) студија чине 86,7% анкетираних. Упитник је попунило 6,8% анкетираних који су на првој години студија и 6,5% анкетираних који студирају мастер студије.

Број студенткиња према броју студената који су попунили упитник стоји у приближном односу 2,3:1, што са једне стране може да укаже на већи број припадница високошколске омладине женског пола, али, са друге стране, може да укаже и на већу заинтересованост студенткиња за давање одговора на постављена питања. Са друге стране, ваља приметити да 6,7% анкетираних није желело да се изјасни о полној припадности.

Иако је на Универзитету у Нишу, према извештају за академску 2021/2022. годину⁸ готово изједначен број буџетских (11.880) са самофинансирајућим (11.517) студентима, број анкетираних који се финансирају из буџета према броју самофинансирајућих студенткиња и студената стоји у приближном односу 2:1, који податак може да укаже на различиту заинтересованост буџетских и самофинансирајућих студената за феномен корупције на Универзитету, односно за већу заинтересованост буџетских студената за тај феномен.

Чињеница да 30,4% (скоро 1/3) анкетираних студенткиња и студената није желела да одговори на питање о укупним просечним месечним примањима домаћинстава из којих потичу, са једне стране, може да укаже или на екстремно висока или на екстремно ниска просечна месечна примања домаћинстава из којих потичу, а са друге стране, може бити последица уверења студената да су подаци о приходима дубоко лична ствар, те да их не треба наводити.

1. Резултати истраживања

У поступку анализирања прикупљених података утврђене су следеће групе података:

1.1. Подаци о перцепцији присутности корупције и дискриминације на факултетима, односно Универзитету

На основу добијених резултата у вези са питањем о перципирању корупције на факултетима њиховог студирања, издваја се податак да тек сваки пети анкетирани (свега 19,3% узорка) верује како корупције на факултетима њиховог студирања уопште нема, док је чак 80,7% анкетираних изнело мишљење да корупција на опсервираним факултетима постоји у различитом обиму распрострањености и у различитим интензитетима, при чему је тврђење да је корупција екстремно изражена изнело 13,6% анкетираних, што је скоро сваки седми анкетирани.

Другачија је ситуација кад је у питању перцепција корупције на Универзитету у целини. Пажњу привлачи податак да 13,5% узорка верује да корупције на Универзитету уопште нема,

⁸ Према подацима из Ректората Универзитета у Нишу од октобра 2022. године, пројектовани број студената на Универзитету за академску 2022/2023. годину неће много одступати од наведеног броја.

док је 86,5% анкетираних студенткиња и студената изнело мишљење да је корупција на Универзитету изражена у различитом обиму и интензитетима, при чему је тврђење да је корупција екстремно изражена изнео скоро сваки шести анкетирани (15,9%).

Разлика у одговорима о перцепцији изражености корупције на факултетима студирања анкетираних лица, односно на Универзитету у целини, могла би се објаснити уздржаном једног броја анкетираних да се експлицитно изјасне о присутности корупције на свом факултету, док таква уздржаност не постоји код изношења јасног става о присутности корупције на Универзитету.

Кад је у питању перцепција дискриминације на факултетима на којима студирају, према добијеним подацима, релативна већина анкетираних студенткиња и студената сматра да је дискриминација при полагању испита распрострањена на њиховим факултетима (36,3% анкетираних). Занимљиво је, међутим, да је 1/3 анкетираних студенткиња и студената (33,2%) навела да не зна да ли постоји дискриминација на факултету њиховог студирања, док 7,4% анкетираних није желело да одговори на постављено питање. Значајан је податак да је тек скоро сваки четврти (23,1%) анкетирани одрекао постојање дискриминације на факултету свог студирања.

Анализом одговора на постављено питање „Уколико је одговор на претходно питање Да, опишите по ком основу се врши дискриминација?“, дефинисано је 15 типова одговора (група основа дискриминације при полагању испита), при чему доминирају:

- порекло (припадност утицајној породици); друштвени и имовински статус; друштвени утицај и моћ; родитељи запослени на факултету и универзитету – 77;
- непотизам; кронизам; познанство са испитивачем; веза – 61;
- пол и сексуално опредељење – 44;
- лична преференција и дискрециона одлука испитивача; недостатак критеријума, субјективност и сличне склоности испитивача и студента – 41;
- мито; „deal“/договор са професором; редовне приватне консултације и часови пре испита – 14;
- физички изглед и начин облачења – 12;
- просек оцена и дужина студирања – 11;
- завичајно порекло (позитивно дискриминисане Нишлије) – 10.

Као куриозитет треба издвојити *обавезно поседовање књиге испитивача* као основ дискриминације, што је навело троје студената.

1.2. Лична искуства анкетираних с корупцијом

Однос анкетираних који су одрекли да им је некада треће лице предлагало да оно посредује да неке дају мито ради полагања испита, стицања дипломе или остварења неке друге погодности у вези са студирањем, према онима који су то потврдили или нису желели да одговоре на постављено питање је преко 5 према 1, то јест, 83,2% према 16,8% (5,7% дало је одговор „да“, а 11,1% изабрало је опцију „не желим да одговорим“).

Израженији је дисбаланс код одговора на питање да ли им је током студија неко од запослених на факултету (из реда наставног или ненаставног особља) захтевао мито, где је 90,6% узорка одговорило да није лично имало такво искуство, само 3,5% (43 анкетираних) навело је да су имали прилику да се сусретну са таквим запосленима, док је 5,9% (73) изабрало опцију „не желим да одговорим“.

На питање који је облик мита од њих захтеван, одговорило је 16 студената више од оних који су се експлицитно изјаснили да је мито од њих захтеван (43), па је логично да разлику до 59 студената које је навело облик мита који је од њих захтеван, ваља тражити међу студентима

који су изабрали опцију „не желим да одговорим“. Од њих 59-оро који су одговорили на ово питање: 76,3% навело је да им је тражен новац, 10,2% навело је поклон као облик мита, 13,6% навело је услугу као облик мита.

Што се тиче личне умешаности самих студената у корупцију на факултету нуђењем мита запосленима, свега 0,8% анкетираних признало је да је запосленима на факултету нудило мито ради остваривања неких погодности у вези са студирањем. О личној умешаности у корупцију на овај начин, 2% анкетираних није хтело да се изјасни. Са друге стране, 97,2% анкетираних изричито је негирало да је икада икоме од запослених на факултету нудило мито ради остваривања неких погодности у вези са студирањем.

Дистрибуција одговора на питање јесу ли студенти током студирања подмислили неког запосленог на факултету, углавном се поклапа са дистрибуцијом одговора на претходно питање. Тако: 97,4% узорка негирало је да су подмићивали запослене на факултету. Са друге стране, 1,1% узорка дало је потврду да су подмићивали запослене на факултету (што је за 0,3% више од броја оних који су нудили мито), док 1,5% узорка није желело да пружи одговор на постављено питање (за 0,5% мање од броја оних који су одбили да одговоре и на претходно питање).

Од 75-оро анкетираних који су приступили одговарању на питање за какву услугу, односно погодност су дали мито, уколико су током студирања подмислили запосленог на факултету, чак 55 студената и студенткиња изабрало је опцију „не желим да одговорим на ово питање“. Њих двадесеторо навело је укупно 28 разлога подмићивања (12 одговора – полагање испита; по четири одговора – за оверу семестра, упис наредне године или остало; по два одговора - упис на факултет или стицање дипломе). Дакле, међу студентима који су дали одговор на питање за какву услугу/погодност су дали мито, уколико су током студирања подмислили запосленог на факултету, скоро 2/3 оних који су дали одговор (73,3%), није желело да одговори о каквој погодности, односно услузи је реч, а 16% одговорило је да је подмићивало због полагања испита.

Ситуација са одговорима о подмићивању је унеколико другачија код питања да ли су анкетирани чули за некога ко је помоћу мита положио испит, стекао диплому или остварио погодност на било ком факултету Универзитета у Нишу. На ово питање одговорили су сви из узорка (1229 одговора), при чему је 54,9% узорка навело да је чуло за студента/студенткињу који су помоћу мита положили испит, стекли диплому или остварили неку другу погодност током студирања на факултету, а 10,3% од укупног броја анкетираних изабрало је опцију „не желим да одговорим“. Са друге стране, 34,8% (428) чланова узорка није чуло ни за кога ко је помоћу мита положио испит, стекао диплому или остварио погодност на било ком факултету Универзитета у Нишу;

Занимљиви су и резултати везани за питање о томе да ли лично познају неког студента/студенткињу који/а је на неком факултету Универзитета у Нишу положио/ла испит на други недозвољени начин – преписивањем, коришћењем „бубица“, тиме што је друго лице полагало испит за њега и сл. – готово 2/3 узорка (62,3%) навело је да таква лица познаје, 28,3% узорка одговорило је да таква лица не познаје, а 9,4% анкетираних није желело да одговори на наведено питање. Овде се запажа значајан проценат оних који су изабрали опцију „не желим да одговорим“.

Код питања да ли анкетирани имају сазнања да се на њиховом факултету може купити диплома, на које је одговорило свих 1229 анкетираних, 9,5% (117 анкетираних) није желело да одговори на наведено питање, док је 6,3% (78 анкетираних) навело да има таква сазнања.

Одговори на питање да ли знају за неки такав случај, на које је одговорило 207 студената, имали су следећу дистрибуцију: више од половине (55%) датих одговора (114) било

је негативно, док је 18,4% датих одговора (38) било позитивно. Запажа се да је више од четвртине свих који су одговорили на то питање, тј. 26,6% (55) изабрало опцију „не желим да одговорим на наведено питање“.

1.3. Одговори везани за реакцију анкетираних на корупцију

Са становишта борбе против корупције, веома су инспиративни одговори анкетираних студената на питања која се тичу њихове реакције на коруптивне радње на њиховим факултетима, и то: да ли су већ пријављивали корупцију на свом факултету/Универзитету, каква су искуства имали у вези са пријављивањем корупције, те да ли би у будућности пријавили корупцију на свом факултету/Универзитету.

На питање да ли су до сада пријављивали коруптивно понашање на свом факултету или Универзитету, одговорили су сви чланови узорка. Од тога је 96,1% (1181) анкетираних одговорило да није пријављивало корупцију на факултету или Универзитету; 3,3% (40) анкетираних није желело да одговори на питање, док је свега 0,6% узорка (8 испитаника) одговорило да је пријављивало корупцију на факултету или Универзитету.

Анкетирани који су пријавили корупцију, наводили су коме су пријављивали коруптивна понашања. Посебну пажњу изазивају следећи одговори:

- *Директно професорици у лице;*
- *Коме да пријавим, кад је корупција на сваком кораку;*
- *Полицији коју, искрено, то не занима;*
- *Декану и продекану за наставу;*
- *Студентској служби која је задужена за студентска питања.*

Један одговор је посебно значајан јер јасно указује на недовољну информисаност студената о томе коме све могу пријавити корупцију на факултету, као и на страх од последица: „*Господо која сте правили овај тест, шта мислите шта би се десило са студентом који пријави да је дао одређену своту новца и да је положио испит? Да ли би могао да настави студије на том факултету и ко би га заштитио? Оволико покрадено у нашој јадној земљи, оволико велико материјално раслојавање и нико за ништа не одговара. А ви тражите да студент буде храбар, а код нас би се рекло глуп, и да пријави професора који тражи било коју услугу“.* У једном броју одговора изражена је сумња у сврсисходност пријављивања корупције.

На питање какав је исход поступања по њиховој пријави корупције на факултету или Универзитету, свега **двоје** студената одговорило је да је поступак по њиховој пријави корупције окончан.

На питање „Уколико сте пријавили коруптивно понашање на Вашем факултету или Универзитету, да ли сте због тога трпели последице?“, **четворо** анкетираних одговорило је да јесте трпело последице. При томе, за облик притисака неки од одговора су:

- *Дала ми је оцелу 6 зато што сам упутио професорку на њен лични пропуст и она се увредила;*
- *Забрана излажења на испит;*
- *Санционисање на следећем испиту.*

Дистрибуција одговора на питање да ли би студенти/студенткиње у будућности пријавили коруптивно понашање на свом факултету, одвијала се тако што је одговоре дало свих 1229 анкетираних, од чега је 43,2% узорка навело да би пријавило будућа коруптивна понашања, 27,3% навело је да таква понашања ни у будућности не би пријављивало, а 29,5% изабрало је опцију „не желим да одговорим на питање“.

На питање коме би поднели пријаву за коруптивно понашање уколико би се на такав корак одлучили, одговорило је 573 студената/студенткиња, односно 46,6% целог узорка, при чему је, због могућности заокруживања више понуђених опција, њих 573 дало укупно 1312 одговора. Од тог броја 46,4% оних који су дали одговор на наведено питање (266), пријаву би поднело Агенцији за спречавање корупције, што је податак који говори у прилог поверења које Агенција има код анкетираних.

Са друге стране, не охрабрује податак који је добијен одговорима на питање који је орган на факултету њиховог студирања надлежан за поступање по пријави корупције. На то питање, уз могућност истовременог давања више одговора, одговорило је свих 1229 чланова узорка, којом приликом је дато 1626 одговора, при чему је 73,3% анкетираних одговорило да не зна који орган на њиховом факултету студирања је надлежан за пријаву корупције.

Што се тиче метода којима би требало сузбијати корупцију на факултетима, односно Универзитету, уз могућност истовременог давања више опција, одговорило је свих 1229 чланова узорка, а одговори су дистрибуирани на следећи начин:

- 46,4% анкетираних (570 одговора) заложило се за строжу примену прописаних казни;
- 42,6% анкетираних (523 одговора) сматра да треба приступити информисању јавности о конкретним случајевима корупције;
- 41,9% анкетираних (515 одговора) заложило се за прописивање строжих казни;
- 41,3% анкетираних (507 одговора) сматра да треба приступити подизању свести код грађана о корупцији и њеној штетности;
- 16,8% анкетираних (207 одговора) изјаснило се да не зна којим би методама требало сузбијати корупцију;
- 5% анкетираних (61) није желело да одговори на постављено питање.

На основу наведених одговора, може да се закључи да скоро половина испитаних (46,4%) мисли да су прописане санкције адекватне, али да је проблем у томе што изостаје примена постојећих прописа. Са друге стране, 42,6% испитаних пледира за већу информисаност јавности о конкретним случајевима корупције, док се готово исти проценат анкетираних (41,9% и 41,3%) определило за прописивање строжих казни, односно за приступање подизању свести код грађана о корупцији и њеној штетности.

1.4. Перцепција улоге Универзитета и факултета студирања у суочавању са корупцијом и њеним сузбијањем

У ову групу одговора спадају одговори на питања о информисаности студенткиња и студената о постојању кодекса понашања на факултетима студирања, и о познавању садржине таквих аката, као и сет питања везаних за ниво поверења студената у рад органа факултета њиховог студирања, односно органа Универзитета у вези са спречавањем корупције и механизмима сузбијања корупције.

Што се тиче информисаности студената о постојању кодекса понашања, етичког кодекса или сличног акта који уређује правила понашања наставника и студената факултета у спровођењу наставе и у процесу оцењивања студената, према одговорима на целом узорку, утврђено је да је једна половина узорка (50,7%) одговорила да је упозната са постојањем кодекса понашања наставника и студената, етичког кодекса или другог сличног акта на факултету њиховог студирања.

О упознатости анкетираних студената са садржином етичког кодекса или другог сличног акта који уређује правила понашања наставника и студената факултета у спровођењу наставе и у процесу оцењивања студената, одговорило је укупно 649 анкетираних (52,8%

укупног узорка), при чему се 52,7% студената и студенткиња који су дали одговор изјаснило да је упознато са садржином таквог акта (27,8% укупног узорка).

Као позитивну треба истаћи чињеницу постојања етичких кодекса на факултетима и однос анкетираних студената према етичким кодексима, док је негативна чињеница то да значајан број студенткиња и студената нема информацију о етичким кодексима и њиховој садржини.

Податке о нивоу поверења анкетираних студенткиња и студената у органе Универзитета, односно органе факултета њиховог студирања, на основу питања: „Који је ниво поверења у органе Вашег факултета, односно Универзитета у погледу суочавања са корупцијом и њеним сузбијањем?“, дало је свих 1229 анкетираних. Анкетирани су своје поверење у органе Универзитета, односно факултета студирања ценили оценама од 0 до 9, а њихови одговори дистрибуирани су на следећи начин:

А) Одговори анкетираних студената о поверењу у ректора могу се груписати у три групе одговора (прва група: нимало или веома мало поверења – оцене 0 до 3; друга група: делимично или умерено поверење – оцене 4 и 5; трећа група: доста или потпуно поверење – оцене 6 до 9), а дистрибуирани су у следећим процентима:

- 10,9% узорка своје поверење у ректора Универзитета оценило је минималном оценом 1 – поверење студената у деловање тог органа Универзитета у вези са сузбијањем корупције на Универзитету је минимално;
- 5,2% анкетираних је своје поверење у деловање ректора Универзитета у вези са сузбијањем корупције на Универзитету оценило оценом 2;
- 9,6% анкетираних студенткиња и студената је активностима ректора Универзитета у вези са сузбијањем корупције на Универзитету дало оцену 3.

Дакле, 25,7% анкетираних студената и студенткиња предметних факултета Универзитета у Нишу има веома мало поверења у деловање ректора Универзитета у Нишу у погледу сузбијања корупције на Универзитету. 34,1% анкетираних има делимично или умерено поверење у деловање ректора у вези са сузбијањем корупције на Универзитету. Доста поверења или потпуно поверење у рад ректора на сузбијању корупције на Универзитету има укупно 40,2% анкетираних, при чему се 13,2% анкетираних студената и студенткиња изјаснило да има потпуно поверење у деловање ректора. При наведеном може бити занимљив сличан проценат одговора који су активности ректора на сузбијању корупције оценили најмањом оценом 1 (10,9%) и највећом оценом 10 (13,2%).

Б) Одговори анкетираних студената о поверењу у Ректорски колегијум дистрибуирани су у приближно истим процентима у односу на одговоре који се односе на поверење у самог ректора Универзитета, што је разумљиво с обзиром на чињеницу да Ректорским колегијумом руководи сам ректор Универзитета. Нимало или веома мало поверења према деловању Ректорског колегијума исказало је 27,6% узорка, делимично или умерено поверење у деловање Ректорског колегијума има 34% узорка, док доста поверења или потпуно поверење у деловање Ректорског колегијума на сузбијању корупције има 38,4% узорка. Занимљив је податак да сваки десети анкетирани нема уопште поверења у активности Ректорског колегијума на сузбијању корупције, док њих 13% има потпуно поверење у активности Ректорског колегијума (што је само за 0,2% мање од поверења које имају у активности самог ректора).

В) Активности Савета Универзитета оцењени су тако да се 41,7% анкетираних изјаснило да има доста поверења или потпуно поверења у рад Савета Универзитета, при чему се 13,7% изјаснило да има потпуно поверење у активности Савета Универзитета на спречавању корупције. На другој страни, 25,1% анкетираних изјаснило се да нема нимало или

има мало поверења у рад Савета Универзитета (9,1% анкетираних изјаснило се да уопште нема поверења), а 33,2% изјаснило се да у рад овог тела има делимично, односно умерено поверење.

При наведеним резултатима, запажа се раст броја студената који су се изјаснили позитивно о поверењу у активности Савета Универзитета, у односу на број студената који су позитивно оценили активности ректора, односно Ректорског колегијума.

Г) Дистрибуција одговора анкетираних студената код питања о поверењу у рад Сената Универзитета готово је идентична са дистрибуцијом одговора о поверењу у рад Савета Универзитета.

Д) Активности на спречавању корупције које спроводи Универзитетски омбудсман, негативно је оценило 27,6% анкетираних студената (9,4% анкетираних нема нимало поверења). Да има делимично поверење у рад овог универзитетског органа изјаснило се 32,7% анкетираних. Са друге стране, 39,7% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у рад Универзитетског омбудсмана, при чему је његовом раду потпуно поверење поклонило 13,7% анкетираних.

Ђ) Активности декана њихових факултета студирања, анкетиране студенткиње и студенти оценили су тако да безмало половина узорка (49,3%) има доста поверења или потпуно поверење у рад декана на сузбијању корупције на факултетима њиховог студирања, при чему се 18,8% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у њихов рад. На другој страни, 26,3% анкетираних има делимично, тј. умерено поверење у активности декана, док 24,4% анкетираних или уопште нема или има мало поверења у активности декана својих факултета студирања у вези са сузбијањем корупције на факултетима, при чему 8,4% укупног узорка нема уопште поверења у њихове активности везане за сузбијање корупције на факултетима. Запажа се да је број студената који у рад декана имају потпуно поверење 2,2 пута већи од броја студената који у рад декана уопште немају поверење.

Е) Кад су у питању савети факултета, 26% анкетираних изјаснило се да у активности савета факултета у погледу сузбијања корупције на факултетима њиховог студирања, нема нимало или има веома мало поверења, при чему се 9% свих анкетираних изјаснило да нема нимало поверења у рад ових органа. Готово 3/4 анкетираних поклонило је своје поверење активностима савета факултета, при чему се 29,4% анкетираних изјаснило да има делимично, односно умерено поверења у њихове активности на сузбијању корупције, док се 44,6% анкетираних изјаснило да има доста поверења или потпуно поверење у рад ових органа (15,7% анкетираних студената и студенткиња има потпуно поверење у рад ових органа).

Ж) Ситуација са научно-наставним већима је таква да се 25,4% свих анкетираних изјаснило негативно о поверењу у рад тих тела, при чему се 8,3% анкетираних изјаснило да нема нимало поверења у њихов рад. Са друге стране, такође, готово 3/4 анкетираних поклонило је своје поверење активностима научно-наставних већа, при чему се 28,7% анкетираних изјаснило да има делимично, односно умерено поверење у њихов рад у вези са сузбијањем корупције, 45,9% анкетираних изјаснило се да има доста поверења или потпуно поверење у деловање ових тела, при чему се 16,2% анкетираних изјаснило да има потпуно поверење у њихов рад.

З) Активности наставног особља на факултетима у вези са сузбијањем корупције оцењене су тако да 27,2% анкетираних студенткиња и студената нема нимало или има веома мало поверења у активности наставног особља везане за сузбијање корупције на факултетима, при чему 9,4% нема нимало поверења у њихове активности. На другој страни, готово 3/4 узорка позитивно је оценило активности наставног особља на сузбијању корупције, при чему 27,8% анкетираних има делимично, односно умерено поверење у активности наставног особља на сузбијању корупције, а 45% анкетираних има велико или потпуно поверење у

активности наставног особља у вези са сузбијањем корупције на факултетима (15,5% анкетираних има потпуно поверење у њихов рад).

И) Поверење које су анкетирани студенти и студенткиње указали активностима студентских служби на факултетима њиховог студирања, везано за сузбијање корупције, дистрибуирано је тако што 38,2% анкетираних студенткиња и студената нема нимало или има веома мало поверења у активности студентских служби, при чему 17,6% анкетираних нема нимало поверења у рад ових служби (скоро сваки пети анкетирани). Једна четвртина анкетираних има делимично, односно умерено поверење у рад ових служби. Високо или потпуно поверење у рад ових служби има 36,8% анкетираних, при чему потпуно поверење у њихов рад има 14,3% анкетираних. Приметна је разлика од 3,3% у корист студената који немају нимало поверења у рад ових служби у односу на оне који у рад наведених служби имају потпуно поверење.

Ј) Посебну пажњу привлачи дистрибуција одговора анкетираних студената и студенткиња на питање о њиховом поверењу према студентским парламентима на факултетима њиховог студирања. Готово једна трећина узорка (31,4% анкетираних) изјаснила се да у рад студентских парламената нема нимало или има веома мало поверења, при чему је чак 13,3% анкетираних дало одговор да у рад студентских парламената нема нимало поверења. Са друге стране, 22,4% анкетираних изјаснило се да у рад студентских парламената има делимично или умерено поверење, док је 46,2% анкетираних навело да у рад студентских парламената има високо или потпуно поверење, при чему се за опцију потпуног поверења определило 18,2% анкетираних (готово сваки пети).

Само истраживање коментарисало је укупно 109 студенткиња и студената опсервираних факултета Универзитета у Нишу (8,87% узорка). Анкету је позитивно коментарисало 39 студената и студенткиња, негативних коментара било је 24, неутралних коментара, са предлозима и препорукама било је 28. Коментара „без поенте“ и недовршених било је 18.

&

Добијени резултати спроведеног истраживања указују на то да је опредељење Агенције за спречавање корупције да истраживање буде спроведено било у потпуности оправдано. Резултати истраживања показали су да је циљ истраживања - да се одреди степен упознатости студената Универзитета у Нишу са феноменом корупције уопште, степен и обухват њихове перцепције о постојању корупције на Универзитету и конкретна запажања студената о могућим правцима и аспектима перманентног деловања ради спречавања корупције у високом образовању – остварен у потпуности.

Квантитет и квалитет добијених резултата указују на значајну заинтересованост студената и студенткиња Универзитета у Нишу како за феномен корупције и њене појавне облике на Универзитету, тако и за начине и методе супротстављања овом негативном феномену. На шта указују подаци до којих се дошло истраживањем? Има ли разлога за забринутост кад је у питању корупција на Универзитету?

Кад је реч о подацима о перцепцији присутности корупције и дискриминације на факултетима, односно Универзитету:

- чак четири петине анкетираних студенткиња и студената (80,7%) изнело је мишљење да корупција на факултетима њиховог студирања постоји у различитом обиму распрострањености и у различитим интензитетима, при чему је 13,6% анкетираних мишљења да је корупција екстремно изражена. Са друге стране, тек сваки пети анкетирани (свега 19,3% узорка) верује како корупције на факултетима њиховог студирања уопште нема;

- свега 13,5% анкетираних верује да корупције на Универзитету уопште нема, док је чак 86,5% анкетираних мишљења да је корупција на Универзитету изражена у различитом обиму и интензитетима, при чему је више но сваки шести анкетирани (15.9%) мишљења да је корупција екстремно изражена;
- на основу наведених резултата, може се закључити да не постоји значајнији раскорак у перцепцији анкетираних по питању корупције на факултетима њиховог студирања и корупције на Универзитету у целини;
- што се тиче перцепције дискриминације на факултетима на којима студирају, према добијеним подацима, релативна већина анкетираних студенткиња и студената сматра да је дискриминација при полагању испита распрострањена на њиховим факултетима (36,3% анкетираних). Но, занимљиво је да је 1/3 анкетираних студенткиња и студената (33,2%) навела да не зна да ли постоји дискриминација на факултету њиховог студирања. Притом, на основу одговора о конкретним случајевима корупције, одређено је 15 група основа дискриминације код полагања испита, међу којима доминирају: порекло (припадност утицајној породици); друштвени и имовински статус; друштвени утицај и моћ; родитељи запослени на факултету и универзитету – 77; непотизам; кронизам; познанство са испитивачем; веза – 61; пол и сексуално опредељење – 44; лична преференција и дискрециона одлука испитивача; недостатак критеријума, субјективност и сличне склоности испитивача и студента – 41.

Анализом одговора у вези са личним искуствима анкетираних с корупцијом, дошло се до следећих резултата:

- да им треће лице није никада предлагало да оно посредује да некеме дају мито ради полагања испита, стицања дипломе или остварења друге погодности у вези са студирањем, изјаснило се 83,2% узорка, свега 5,7 % дало је одговор да је имало такво искуство, док је 11,1% изабрало опцију „не желим да одговорим“;
- код анкетираних који су одговарали на питање да ли им је током студија неко од запослених на факултету (из реда наставног или ненаставног особља) тражио мито, израженији је дисбаланс, јер је 90,6% узорка одговорило да није лично имало такво искуство, само 3,5% (43 анкетираних) навело је да су имали прилику да се сусретну са таквим запосленима, док је 5,9% (73) изабрало опцију „не желим да одговорим“;
- свега 0,8% анкетираних признало је да је запосленима на факултету нудило мито ради остваривања неких погодности у вези са студирањем. За личну умешаност у корупцију на овај начин, 2% анкетираних изабрало је опцију „не желим да одговорим“;
- потврду личног подмићивања запослених на факултету дало је 1,1 %, док је опцију „не желим да одговорим“ изабрало 1,5% анкетираних;
- преко половине узорка (54,9% анкетираних) навело је да је чуло за студента/студенткињу који су помоћу мита положили испит, стекли диплому или остварили неку другу погодност током студирања на факултету, а 10,3% од укупног броја анкетираних изабрало је опцију „не желим да одговорим“. Са друге стране, 34,8% чланова узорка није чуло ни за кога ко је помоћу мита положио испит, стекао диплому или остварио погодност на било ком факултету Универзитета у Нишу. Ти подаци опозитни су резултату од 97,2% узорка који су навели да током студирања нису подмитили никога од запослених на факултету, што може да укаже или на чињеницу да испитани нису дали тачан одговор у погледу свог евентуалног учешћа у коруптивним активностима на факултету или пак на то да су подаци које поседују о „неком студенту/студенткињи“ који су учествовали у коруптивним активностима на било ком факултету Универзитета у Нишу непоуздани и предимензионирани;

- да лично познаје студента/студенткињу који су помоћу мита положили испит, стекли диплому или остварили неку другу погодност током студирања на факултету, изјаснило се готово 2/3 узорка (62,3% анкетираних). Са друге стране, 28,3% узорка одговорило је да таква лица не познаје, а 9,4% анкетираних није желело да одговори на наведено питање. Овде се запажа значајан проценат оних који су изабрали опцију „не желим да одговорим“;
- сазнања да се на њиховом факултету може купити диплома, нема 84,2% узорка (одговорили сви анкетирани). Са друге стране, 9,5% (117 анкетираних) није желело да одговори на питање, а 6,3% (78 анкетираних) навело је да има таква сазнања;
- на питање да ли знају за неки такав случај, одговорило је 207 анкетираних; више од половине (55%) датих одговора (114) било је негативно, док је 18,4% датих одговора (38) било позитивно. Запажа се да је више од четвртине свих који су одговорили на то питање, 26,6% (55) изабрало опцију „не желим да одговорим на наведено питање“;

При анализи података везаних за реакцију анкетираних на корупцију, дошло се до следећих резултата:

- свега 0,6% узорка (8 испитаника) одговорило је да је пријављивало корупцију на факултету или Универзитету;
- на питање какав је исход поступања по њиховој пријави ако су раније пријављивали корупцију, само двоје студената се изјаснило да зна да је поступак по њиховој пријави окончан;
- што се тиче последица по „узбуњиваче“ након пријављивања коруптивних активности на свом факултету или Универзитету, четворо студената се изјаснило да је трпело последице свог антикорупционог реаговања;
- будућа коруптивна дешавања на факултету студирања/Универзитету, према резултатима анкете, пријавило би 43,2% узорка, 27,3% навело је да таква понашања ни у будућности не би пријављивало, а 29,5% изабрало је опцију „не желим да одговорим на питање“. Таква дистрибуција одговора указује на могућност да се у групи оних који не желе да одговоре на питање налазе и студенти који би коруптивна понашања пријавили, али из неких разлога не желе да се о томе експлицитно изјасне. С обзиром на наведено, може се претпоставити да је проценат студената који би пријавили корупцију већи од добијеног;
- на питање коме би поднели пријаву за коруптивно понашање уколико би се на такав корак одлучили, одговорило је 573 студената/студенткиња, односно 46,6% од целог узорка. Од тог броја, 46,4% пријаву би поднело Агенцији за спречавање корупције, што је податак који говори у прилог поверења које Агенција има код анкетираних;
- не охрабрује податак да је 73,3% анкетираних одговорило да не зна који орган на њиховом факултету студирања је надлежан за пријаву корупције;
- што се тиче метода борбе против корупције, уз могућност давања више одговора, на основу наведених одговора може да се закључи да скоро половина испитаних (46,4%) мисли да су прописане санкције адекватне, али да је проблем у томе што изостаје примена постојећих прописа. Са друге стране, 42,6% испитаних пледира за већу информисаност јавности о конкретним случајевима корупције, док се готово исти проценат анкетираних (41,9% и 41,3%) определило за прописивање строжих казни, односно за приступање подизању свести код грађана о корупцији и њеној штетности.

Добијени су следећи подаци о перцепцији улоге Универзитета и факултета студирања у суочавању са корупцијом и њеним сузбијањем:

- једна половина узорка (50,7%) одговорила је да је упозната са постојањем кодекса понашања наставника и студената, етичког кодекса или другог сличног акта на факултету њиховог студирања;

- 52,8% целокупног узорка одговорило је на питање да ли су упознати са садржином етичког кодекса, при чему се 52,7% студената и студенткиња који су дали одговор, изјаснило да је упознато са садржином таквог акта (27,8% укупног узорка);
- веома мало поверења у деловање ректора Универзитета у Нишу у погледу сузбијања корупције на Универзитету има 25,7% анкетираних студената и студенткиња предметних факултета Универзитета у Нишу;
- нимало или веома мало поверења према деловању Ректорског колегијума исказало је 27,6% узорка;
- да нема уопште или има веома мало поверења у активности Савета Универзитета изјаснило се 25,1% узорка (9,1% анкетираних изјаснило се да уопште нема поверења); готово идентични резултати се односе и на поверење у Сенат Универзитета. При наведеним резултатима, запажен је пад броја студената који су се изјаснили негативно о поверењу у активности Савета Универзитета, у односу на број студената који су негативно оценили активности ректора, односно Ректорског колегијума;
- активности на спречавању корупције које спроводи Универзитетски омбудсман, негативно је оценило 27,6% анкетираних студената (9,4% анкетираних нема нимало поверења);
- 24,4% анкетираних или уопште нема или има мало поверења у активности декана својих факултета студирања у вези са сузбијањем корупције на факултетима, при чему 8,4% укупног узорка нема уопште поверења у њихове активности везане за сузбијање корупције на факултетима;
- 26% анкетираних изјаснило се да у активности савета факултета у погледу сузбијања корупције на факултетима њиховог студирања, нема нимало или има веома мало поверења, при чему се 9% свих анкетираних изјаснило да нема нимало поверења у рад ових органа;
- 25,4% свих анкетираних изјаснило се негативно о поверењу у рад наставно-научних већа, при чему се 8,3% анкетираних изјаснило да нема нимало поверења у њихов рад;
- 27,2% анкетираних студенткиња и студената нема нимало или има веома мало поверења у активности наставног особља везане за сузбијање корупције на факултетима, при чему 9,4% нема нимало поверења у њихове активности;
- 38,1% анкетираних студенткиња и студената нема нимало или има веома мало поверења у активности студентских служби, при чему 17,6% анкетираних нема нимало поверења у рад ових служби (скоро сваки пети анкетирани);
- готово једна трећина узорка (31,3% анкетираних) изјаснила се да у рад студентских парламената нема нимало или има веома мало поверења, при чему је чак 13,3% анкетираних дало одговор да у рад студентских парламената нема нимало поверења;
- најнижу средњу оцену нивоа поверења у органе и службе Универзитета и појединих факултета (мерено оценама од 1 до 10) добиле су студентске службе факултета (4,45), док су највишу средњу оцену поверења задобили декани факултета (5,40).

Дакле, на основу прикупљених података, може се закључити следеће:

1. анкетирани студенти опсервираних факултета Универзитета у Нишу свесни су штетности феномена корупције, како за јавни интерес друштва у целини, тако и за појединачне интересе њих самих;
2. преовлађујући број анкетираних студената изразио је став да корупција, како на факултетима њиховог студирања, тако и на целом Универзитету, постоји и да је раширена у различитом опсегу и различитим појавним облицима;
3. релативна већина анкетираних студената сматра да је дискриминација при полагању испита распрострањена на њиховим факултетима и навели су различите основе дискриминације;

4. преовлађујућа већина анкетираних ни на који начин није никада лично учествовала у коруптивним активностима на Универзитету и преко 84% анкетираних нема сазнања да се на њиховом факултету може купити диплома. Међутим, преко половине узорка (54,9% анкетираних) навело је да је чуло за студента/студенткињу који су помоћу мита положили испит, стекли диплому или остварили неку другу погодност током студирања на факултету, а 10,3% од укупног броја анкетираних изабрало је опцију „не желим да одговорим”. Осим тога, забрињава податак који говори да се готово 2/3 узорка (62,3% анкетираних) изјаснило да лично познаје студента/студенткињу који су помоћу мита положили испит, стекли диплому или остварили неку другу погодност током студирања на факултету;
5. свега 0,6% узорка (8 анкетираних) већ је пријављивало корупцију на факултету или Универзитету;
6. 43,2% узорка експлицитно се изјаснило да би пријавило будуће коруптивне активности на факултету студирања, односно Универзитету;
7. 46,6% узорка одговорило је на питање коме би поднело пријаву. Од тог броја, 46,4% (односно, 21,62% целокупног узорка) одговорило је да би пријаву поднело Агенцији за спречавање корупције, што говори о поверењу које студенти Универзитета у Нишу имају у рад Агенције;
8. забрињава податак да 73,3% анкетираних не зна који је орган на факултету њиховог студирања надлежан за поступање по пријави корупције;
9. кад су у питању методи борбе против корупције, скоро половина испитаних (46,4%) мисли да су прописане санкције адекватне, али да је проблем у томе што изостаје примена постојећих прописа;
10. једна половина узорка (50,7%) одговорила је да је упозната са постојањем кодекса понашања наставника и студената;
11. негативан однос према поверењу у активности ректора, Ректорског колегијума, Савета Универзитета, Сената Универзитета, Универзитетског омбудсмана, декана, савета факултета, наставно-научних већа, наставног особља и студентских служби креће се око 1/4 анкетираних;
12. у активност студентских служби, поверење нема или веома мало има 38% студената, док готово 1/3 узорка нема поверење у активности студентског парламента.

2. Препоруке

- интензивирати активности како Агенције, тако и свих других органа у правном систему Републике Србије, задужених за борбу против корупције, на додатној едукацији студената Универзитета у Нишу за препознавање корупције и њених појавних облика;
- интензивирати активности на додатној едукацији студената Универзитета ради препознавања и супротстављања појавним облицима дискриминације;
- интензивирати активности на додатном информисању студената Универзитета у вези са могућностима пријављивања коруптивних активности на Универзитету и органима и телима на Универзитету и ван њега, надлежним за поступање по пријавама корупције од стране студената;
- учинити додатне напоре за законско и институционално обезбеђење делотворних механизма за разрешење коруптивних радњи на Универзитету;
- учинити додатне напоре за законско и институционално обезбеђење делотворних механизма за заштиту студената „узбуњивача”.